

Delavska enotnost

Glasiilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 3. julija 1997 ☆ številka 24 ☆ letnik 56

ZSSS obnavlja stike s Samostojnimi sindikati BiH

Dušan Semolič, Rajko Lesjak in Albert Vodovnik so ta teden obiskali kolege iz Zveze samostojnih sindikatov Bosne in Hercegovine. Kot nam je po vrnitvi povedal Semolič, so obiskali več podjetij (Unis, Elektroprivreda, KTK Visoko, Mestni potniški promet Sarajevo), ki so že obnovila stike z našimi. Z zadovoljstvom so ugotavljali, da je na tamkajšnjem trgu že precejšnja ponudba našega blaga, še posebej živilskih izdelkov. Na pogovorih v podjetjih so se prepričali, da dajejo Sloveniji prednost pred drugimi državami bivše Jugoslavije.

Gospodarstveniki iz BiH so našo delegacijo opozorili zlasti na dva problema. Še boljše odnose ovirajo zlasti vizumi, ki bi jih morali kar najhitreje odpraviti. Tamkajšnja podjetja potrebujejo pomoč tudi pri navezavi poslovnih odnosov z našimi manjšimi podjetji.

S predsednikom Samostojnih sindikatov BiH Sulejmanom Hrletom so se dogovorili zlasti o pomoči pri pripravi kolektivnih pogodb in uvajanju socialnopartnerskih odnosov. ZSSS bo v to od vojne porušeno državo poslala tudi humanitarno pomoč.

O obisku v BiH bomo obširneje poročali v prihodnji številki.

F. K.

Anketa o kolektivnih pogodbah dejavnosti:

NA PREMIKE BO TREBA ŠE POČAKATI

stran 2

stran 4

Vabilo nezaposlenim

Gradbeno podjetje SGP Zasavje Trbovlje si je v 50-letnem delovanju pridobilo velik poslovni ugled doma in v tujini. Ker je pridobilo večja gradbena naročila na Bavarskem v Nemčiji, takoj zaposli večje število delavcev gradbenih dejavnosti - kvalificiranih zidarjev in tesarjev. Kandidati morajo poleg zdravstvenih sposobnosti imeti tudi slovensko državljanstvo.

Ker ZSSS članom pomaga tudi v posredovalnicah za delo, vabim naše sindikalne aktiviste, še posebej iz Sindikata gradbenih dejavnosti Slovenije, naj svoje kolege, ki so ostali brez dela ali so na brezperspektivnem čakanju na delo, opozorijo na možnost zaposlitve v SGP Zasavje.

Ciril Urek

Kako soupravljajo v delniški družbi Eti v Izlakah

ZADOVOLJNI DELAVCI – USPEŠNO PODJETJE

Brane Mišič:

Ni res, da življenjski stroški rastejo hitreje od inflacije

stran 3

sindikalni
TAJPNIK

Praznik delavcev
podjetij Rudnika Mežica

**ŠE PRECEJ
DOBREGA
STAREGA
SOCIALIZMA**

ZSSS – opazovalec v Evropski konfederaciji sindikato

Dušan Semolič, predsednik ZSSS, je ta teden prejel pismo generalnega sekretarja Evropske konfederacije sindikatov (EKS) Emilia Gabaglia, v katerem ga obvešča, da so ZSSS na njeno prošnjo podelili status opazovalca. Predstavniki Svobodnih sindikatov so s tem pridobili pravico sodelovati na vseh sejah izvršnega odbora EKS, v razpravah o vseh zadevah, ki so na dnevnem redu.

Emilio Gabaglia je še zapisal, da se v Bruslju, kjer je sedež EKS, veselijo srečanja s kolegi iz ZSSS.

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO
IN SOCIALNE ZADEVE
Minister g. Tone R o p!

Spoštovani gospod minister!

Kot vam je že znano, se v namenskih podjetjih Slovenskih železarn, na lokacijah Jesenice, Štore in Ravne, v zadnjem obdobju srečujemo z velikimi problemi izvajanja socialnih programov presežnih delavcev in invalidov. Še posebej po zaključnem sofinanciranju teh programov s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, katerega vodite vi.

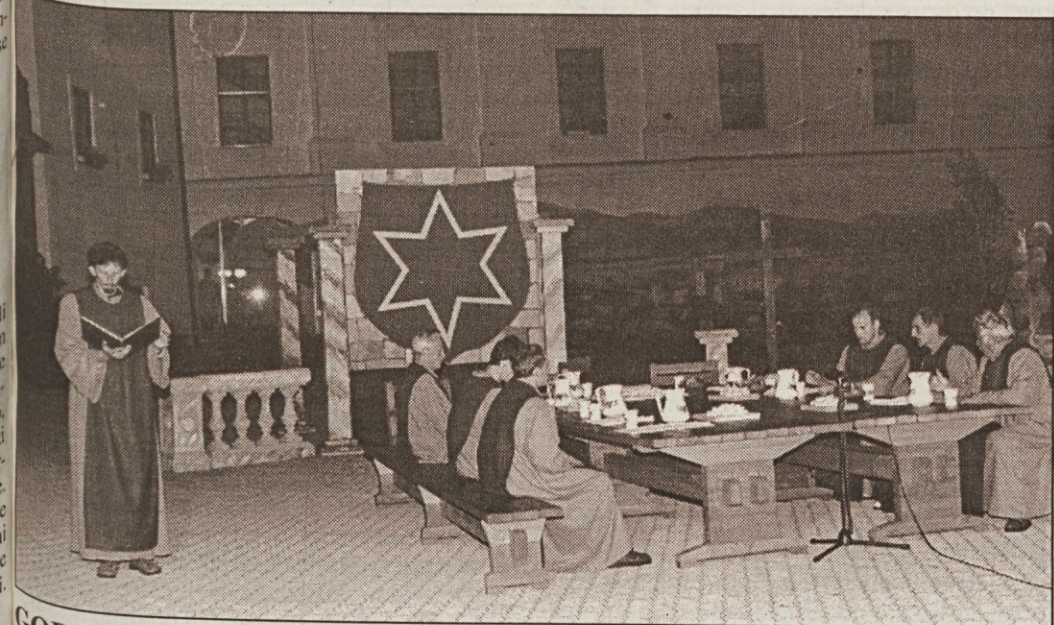
Poseben problem predstavlja zagotavljanje sredstev za izplačilo osebnih dohodkov in ostalih osnovnih pravic, ki izhajajo iz Zakona o delovnih razmerjih in Kolektivne pogodbe. Zadeve na tem področju se bodo prav gotovo še zaostriale oz. poslabšale.

Še naprej pričakujemo Vašo podporo in sodelovanje v prizadevanjih za razreševanje tako pereče problematike kot je problematika invalidov in presežnih delavcev. Apeliramo in predlagamo nadaljnjo sofinanciranje socialnih programov, v izogib zaostrovanj in preprečitve socialne katastrofe.

Lep pozdrav!

Predsednik IO Konf. SKEI SZ
Anton M o t o h

GORNJI GRAD – SREDIŠČE SLOVENIJE

Ves minuli teden so v Gornjem Gradu potekale prireditve ob 50-letnici tamkajšnje lovske družine. Skrbni organizatorji so pripravili veliko lovsko razstavo, na kateri se je predstavilo 22 lovskih družin. Ob tej priložnosti so se še posebej izkazali domači amaterski gledališčniki, ki so na prostem pripravili krstno uprizoritev Mrtega meniha. Predstavo pred tamkajšnjo katedralo si je ogledalo prek 600 ljubiteljev gledališča. Zadnji dan so nastopili tudi lovski zbori in rogisti, ki so razveleli več tisoč obiskovalcev mesta ob Dreti. Kot poroča naš sodelavec Edi Mavrič – Savinčan, ki je pripravil gledališko predstavo in še marsikaj, bodo skušali v Zgornji Savinjski dolini tudi prihodnja leta pripraviti podobne prireditve, ki naj bi tja vrnile množice turistov.

**Kartica
zdravstvenega
zavarovanja bo
preizkušena v
krški regiji**

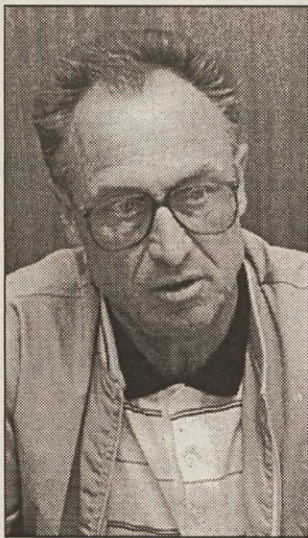
stran 8

Anketa o kolektivnih pogodbah dejavnosti

NA PREMIKE BOTREBA ŠE POČAKATI

Ohraniti doseženo

Kot nam je povedal **Jernej Jeršan**, sekretar Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti (SDGD), so partnerjem iz združenja pri GZS poslali pisno pobudo za začetek pogajanj o spremembah in dopolnitvah dosežane kolektivne pogodbe za gradbene dejavnosti. Sindikat bo prek pogajalske skupine skušal ohraniti že dosežene pravice zaposlenih. Jeršan je neuradno obvešččen, da se pogajalci nasprotne strani pogovarjajo o dveh različnih predlogih prenovljene kolektivne pogodbe za gradbene dejavnosti. Pisno pa je obvešččen, da bi lahko pogajalski skupini začeli delati že 10. julija.

Najprej bodo podpisali aneks

Kristina Antolič, predsednica Sindikata delavcev trgovine (SDT), nam je povedala, da so jo iz združenja trgovine pri GZS obvestili, da so pripravili aneks k dosedanji kolektivni pogodbi za trgovce, s katerim bi veljavnost pogodbe podaljšali do konca septembra. Predlog aneksa morajo uskladiti še z ustrežno sekcijo združenja delodajalcev. Takoj ko bo aneks k dosedanji pogodbi podpisan, pa se bodo pogajanja o spremembah in dopolnitvah kolektivne pogodbe lahko začela.

Čakanje na pobudo delodajalcev

Čakanje na pobudo delodajalcev

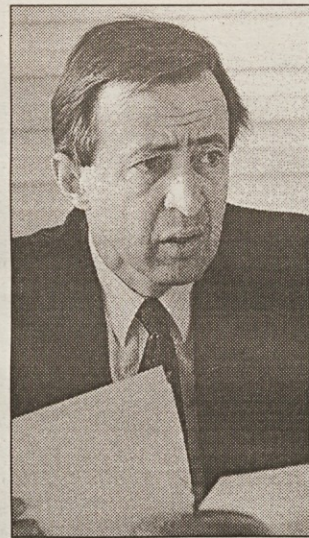
Martin Muršič, sekretar Sindikata obrtnih delavcev Slovenije, nam je povedal, da v sindikatu čakajo na pobudo Združenja za drobno gospodarstvo Slovenije, ki je soprodpisnik kolektivne pogodbe za to vejo gospodarstva in v pogajanjih zastopa delodajalsko stran drobne gospodarstva. Muršič meni, da bi nova

splošna kolektivna pogodba utegnila združenje spodbuditi, da bi poskusilo nekatere pravice delavcev prilagoditi (beriti: zmanjšati) novim določilom splošne kolektivne pogodbe. V sindikatu so se pripravljali pogajati, vendar nikakor ne o tem, da bi se pravice zaposlenih zmanjšale. Sicer pa sta obe panožni kolektivni pogodbi, ki ju je soprodpisal sindikat obrtnih delavcev, veljavni, saj nista bili odpovedani. Z Obrtno zbornico, ki je pri sklepanju kolektivne pogodbe dejavnosti zastopala obrtnike, se je sindikat dogovoril, da pogodba ostane v veljavi do sprejetja nove delovnopravne zakonodaje. V sindikatu bi bili zadovoljni tudi z enakim dogovorom tudi za kolektivno pogodbo za malo gospodarstvo.

Delodajalci naj uskladijo interese

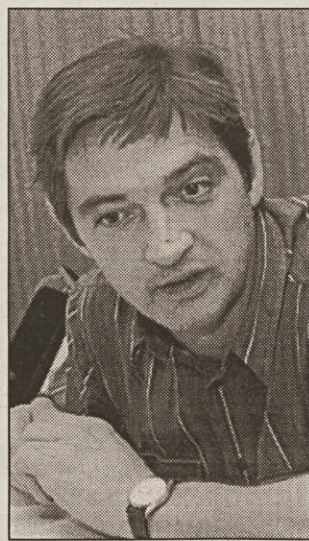
Sindikati finančnih organizacij, ki se pogaja o kolektivni pogodbi za zavarovalstvo Slovenije, čaka, da bi direktorji zavarovalnic, vključenih v Združenje delodajalcev Slovenije, uskladili interese in stališča in oblikovali svoje stališče do kolektivne pogodbe zavarovalstva. Tako nam je na vprašanje, ali se je pri pogajanjih o panožnih kolektivnih pogodbah kaj premaknilo, odkar smo pred tremi tedni o tej temi v anketi povprašali sindikate gospodarskih dejavnosti, odgovoril **Drago Ščernjavič**, sekretar sindikata finančnih organizacij.

Ta sindikat se torej z delodajalci v zavarovalstvu ponovno pogaja o sklenitvi panožne kolektivne pogodbe (v finančnih organizacijah imajo vse finančne ustanove ob splošni kolektivni pogodbi še podjetniške kolektivne pogodbe. Za panožno si v sindikatu prizadevajo že nekaj let, upajo, da bo zdaj korak do nje vendarle narejen.

Kaj prinaša zakon o minimalni plači?

V energetiki imajo dve panožni kolektivni pogodbi, za premogovništvo in elektrogospodarstvo in obe veljata do konca leta 2000. Pred kratkim se je sestala komisija partnerjev za redno spremljanje uresničevanja kolektivnih pogodb in ugotovila, da ni o čem razpravljati. Tedaj zakon o minimalni plači še ni bil sprejet in njegovi učinki še niso bili znani. Sicer pa ne delodajalci, ne sindikati, niso sprožili nobene pobude za kakršnokoli spreminjanje panožnih kolektivnih pogodb, nam je povedal podpredsednik Sindikata dejavnosti energetike (SDE) **Valter Vodopivec**, in dodal, da sindikat take pobude ne misli sprožiti.

V gozdovih nič novega

Marjan Ferčec, sekretar Sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva je na vprašanje, ali je bila v zadnjih dneh sprožena kakšna pobuda za spremembo panožnih kolektivnih pogodb, odgovoril jasno in jedrnat: »Ne, novih pobud ni.«

Delodajalci s področja gozdarstva panožne kolektivne pogodbe niso odpovedali in ta še velja, sindikat gozdarstva pa si prizadeva spremeniti 37. člen pogodbe, ki ureja nadomestilo plače za dneve, ko vreme preprečuje delo. Sindikat si prizadeva, da bi si zaposleni in delodajalci te stroške razdelili na pol. Zdaj morajo delavci do dvajset deževnih delovnih dni nadomestiti z delom ob dela prostih dnevih, za deset deževnih dni pa lahko izkoristijo dopust. Le če je deževnih dni več kot 30 na leto, stroške izplačila nadomestil plač prevzame delodajalec. Čeprav se delodajalci strinjajo s pogajanjem o tem vprašanju, v zadnjih dnevih do pogovora ni prišlo.

Kaj bo dejalo sodišče?

Tudi v Sindikatu delavcev v kemični, nekovinski in gumarski industriji (KNG) se ni od naše ankete pred tremi tedni zgodilo nič. Kot nam je povedal **Franjo Krsnik**, je tudi ta sindikat kot Sinles vložil tožbo na sodišču zaradi odpovedi panožne kolektivne pogodbe. Po prepričanju sindikata je odpoved nična, ker delodajalci ob odpovedi niso upoštevali pravil igre: niso namreč prej predlagali zelenih sprememb, izmislili pa so si tudi samosvoj aneks h kolektivni pogodbi dejavnosti, po katerem bi lahko 31. avgusta letos avtomatično odpovedali kolektivno pogodbo, če se do takrat ne bi dogovorili o novi. V sindikatu KNG zdaj čakajo na odločitev sodišča in na predlog delodajalcev o novih pogajanjih.

Kot so nam povedali **Jovo Labanac**, sekretar Sindikata delavcev v kmetijstvu in živilski industriji Slovenije, **Branka Novak**, sekretarka Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, **Miloš Mikolič**, sekretar Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospo-

Pogodba za lesarstvo pa je bila odpovedana, vendar je prvostopenjsko sodišče na pobudo Sinlesa spodbilo. Zdaj eni in drugi, delodajalci in sindikat, čakajo na pravnomočnost te sodbe. Marjan Ferčec je zatrdil, da v Sinlesu ne čutijo nikakršne potrebe po spreminjanju določil nepravilno razveljavljene kolektivne pogodbe za lesarsko dejavnost.

Nobenih novih pobud

Podobno kratak je bil v odgovoru tudi predsednik Sindikata gostinstva in turizma Slovenije **Iztok Bratož**. Pobud za spremembo KP za sedaj še ni z nobene strani, pogodba tudi ni bila odpovedana. Se pa sindikat pripravlja na morebitna pogajanja; sprejel je izhodišča za nadaljnja pogajanja (njegove zahteve presegajo določila splošne kolektivne pogodbe) in izbral pogajalsko skupino, ki mora pravičiti svoje poglede na nova pogajanja.

Delodajalci ne čutijo potrebe po spremembah

Pred dnevi je Sindikat delavcev v kovinski in električni industriji (SKEI) dobil sporočilo Združenja kovinske industrije Slovenije pri Gospodarski zbornici, da združenje kot zastopnik delodajalcev ne čuti potrebe po spreminjanju panožne kolektivne pogodbe. Sekretar SKEI **Vladimír Bizovičar** je ob sporočilu dejal, da je vprašanje, ali bi bilo zdaj, ko je pred sprejetjem nova delovnopravna zakonodaja, smotno začeti spreminjati panožno kolektivno pogodbo za kovinsko in električno industrijo. K temu je še dodal, da glavna skrb sindikata ni vsebina njihove kolektivne pogodbe, ki je dobra, pač pa njeno uresničevanje, ki manj

darstva Slovenije, in **Cveta Gliha**, sekretarka Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije, v zadnjih dveh tednih ni glede kolektivnih pogodb njihovih dejavnosti nobene spremembe. Vse to, kar smo zapisali v Delavski enotnosti 22. torej še velja. Kmetijci in živilci si bodo prizadevali za usklajitev plač s povečanimi poslovnimi rezultati. Tekstilci bodo skušali rešiti vprašanje delovnega časa. Prometniki bodo branili posebnosti svojih heterogenih dejavnosti. Komunalci pa bodo skušali uvesti plačilne razrede.

Če pod vse, kar so povedali predstavniki sindikatov, potegnemo črto, ni nobenega dvoma, da je podpis splošne kolektivne pogodbe za delodajalce dovolj številne interese tako na delodajalski kot na delojemalski strani. Ker so razlike med tarifnimi prilogami pogodb zelo majhne, ni pravi potrebe za pogajanja o novih. Normativni del kolektivnih pogodb dejavnosti pa zahtevajo obsežnejša pogajanja in tudi predhodne strokovne priprave. Pred dopusti zato lahko računamo, da se bodo partnerji dogovorili o pogajanjih. Ta pa bodo verjetno počakala na septembem, ko tudi poteče veljavnost aneksov k dosedanji kolektivnim pogodbam večine dejavnosti.

NAROČILNICA

Naročamo ..... izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov: .....

Plačnik teh izvodov je: .....

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece.
Posamezna številka stane 170 tolarjev.

Za naročnika: .....

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V.d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Ziro račun 50101-678-47511 • Tisk: Dnevnik, Ljubljana, Kopitarjeva 6 • Ministrstvo za kulturo šteje Delavsko enotnost med proizvode, za katere se plačuje 5% davek, ki je všteti v ceno posameznega izvoda.

Brane Mišič: NI RES, DA CENE ŽIVLJENJSKIH POTREBŠČIN RASTEJO HITREJE OD INFLACIJE

Kot nam je povedal Brane Mišič, član predsedstva ZSSS in eden od glavnih pogajalcev za novo splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti, je zakon o določitvi minimalne plače in načinu usklajevanja plač le prevzel dogovore iz besedila novega socialnega sporazuma. Vsi trije partnerji: delodajalci, delojemalci in vlada so z njimi popolnoma soglašali. Zakon ne posega v avtonomijo kolektivnih pogodb, izjema je le eskalacija, lestvica, po kateri se plače usklajujejo z rastjo življenjskih stroškov. Ta lestvica pa velja za vse zaposlene, ne glede na to, ali so plačani po kolektivnih pogodbah ali kako drugače. S to lestvico je določeno zaostajanje plač za rastjo življenjskih stroškov. Letos se bodo plače povečale za 85 odstotkov rasti cen, potem ko bodo te porastle za več kot 5,5 odstotka. Če rast cen od aprila do konca leta ne bo tolikšna,

Brane Mišič

se bodo plače lahko povečale šele v začetku prihodnjega leta. Mišič poudarja, da so se na pogajanjih o novem socialnem sporazumu sindikati strinjali z zaostajanjem plač zlasti za

radi povezave z določitvijo povečane minimalne plače. Ta zdaj znaša 59.150 tolarjev, povečuje pa se za 85 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin in za povečanje domačega bruto proizvoda v preteklem letu. Za sindikate je najpomembnejše, da so minimalne plače tudi iztožljive, da bodo delodajalci, če zakona ne bodo spoštovali, plačali po 100.000 tolarjev kazni. Brez socialnega sporazuma, ki ga je nadomestil zakon, najslabše plačani ne bi imeli tolikšnih minimalnih plač. Poslanstvo sindikatov pa je zlasti zaščita najslabše plačanih, poudarja Mišič.

Sindikati so zadovoljni tudi z omejitvijo plač, ki se ne izplačujejo po kolektivnih pogodbah. Po Mišičevem mnenju je to dobro tudi zaradi prevelikih razlik v plačah, ki so pri nas povzročile hudo socialno razslojevanje.

Dobra podjetja bodo lahko delila tudi plačo na račun uspeš-

nosti poslovanja, vendar šele na podlagi letnih rezultatov in ne v večjem znesku od ene povprečne plače v podjetju in ne več kot četrte ugotovljene dobička. Glavna sprememba je v tem, da dobička ni mogoče več deliti akontativno.

Brane Mišič ugotavlja, da življenjski stroški rastejo hitreje kot druge cene, zato je po njegovem mnenju inflacija nižja od rasti življenjskih stroškov. Da je tako, dokazujejo tudi podatki o kašarici življenjskih stroškov, kot jih v Delavski enotnosti objavlja strokovna služba ZSSS. Najnovejšo objavljamo v Sindikalnem zaupniku. Da ima Mišič prav, dokazujejo tudi najnovejši podatki Statističnega zavoda Republike Slovenije. Cene (inflacija) so od lanskega do letošnjega junija porastle za 8,8 odstotka, cene življenjskih potrebščin pa so v enakem obdobju višje le za 7,8 odstotka.

F. K.

Pat položaj med vlado in delodajalci

Piše: Franček Kavčič

Kot kažejo najnovejša sporočila vlade in gospodarske zbornice, razkorak glede vsebine novega socialnega sporazuma in načina doseganja njegovih ciljev še ni presežen. Gospodarska zbornica in druge organizacije delodajalcev zahtevajo zlasti uskladitev monetarne, dohodkovne, fiskalne in cenovne politike, ukinitve davka na plačilno listo, enodostno zaostajanje javne porabe za rastjo domačega bruto proizvoda, rešitev tečajnih neskladij, zmanjšanje cene kapitala, ustavitev zaposlovanja v državni upravi in jasen razvojno-varčevalni program.

Vlada jim zaenkrat odgovarja, da je vse to že vgradila v svoje listine in načrte. Posamezna vprašanja je pripravljena še dodatno pojasniti. To pa bo naredila, če se bodo pogajanja o novem socialnem sporazumu nadaljevala. V vladi še menijo, da so vsi trije partnerji socialnega sporazuma enakopravni, zato morajo tudi naloge sprejemati enakopravno in odgovorno.

Sindikati ne morejo bistveno pomagati pri preseganju razlik med vlado in delodajalci. Vedo namreč, da je spor med delodajalci in vlado tudi posledica podpisane in veljavne nove splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti. Ta je delodajalcem očitno naložila tolikšne obveznosti, da želijo v zameno zanje vsaj minimalno nadomestilo države. Zaradi tega verjetno zahtevajo zlasti ukinitve davka na plačilno listo. Sindikati bodo pri reševanju tega spora pazili le, da krčenje javne porabe ne bi ogrozilo ravnih doseženih socialnih pravic.

Zdaj ko vlada od znotraj napada tudi koalicijski partner SLS, ki ob evropskih zadevah izpostavlja tudi nesporno porabo in razsipavanje denarja davkoplačevalcev, zaradi česar lahko pride do vladne krize, verjetno ne moremo pričakovati skorajšnjega nadaljevanja prekinjenih pogajanj o socialnem sporazumu. Prav zato je dobro, da je državni zbor brez obotavljanja in politiziranja sprejel zakon o določitvi minimalne plače in načinu usklajevanja plač. Da je zakon kar dober, kaže tudi odločitev državnega sveta, ki nanj ni dal odločilnega veta.

Pomembnejši členi zakona o določitvi minimalne plače in načinu usklajevanja plač

- Če izplačane plače na zaposlenega v predelovalnih dejavnostih od 1. junija dalje štiri zaporedne mesece zaostanejo za rastjo cen življenjskih potrebščin, se pri naslednji uskladitvi upošteva 90 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin.

Na enak način kot izhodiščne plače se usklajujeta tudi minimalna plača in zajamčeni osebni dohodek.

Po objavi podatkov Statističnega zavoda Republike Slovenije o rasti bruto domačega proizvoda se minimalna plača poveča za ugotovljeno rasti bruto domačega proizvoda v preteklem letu.

Delodajalci, ki so organizirani po zakonu o gospodarskih družbah, lahko izplačajo plače tudi na podlagi izkazanih pozitivnih rezultatov poslovanja. Na podlagi celotnega letnega dobička lahko delodajalci izplačajo še največ eno povprečno plačo na zaposlenega pri delodajalcu, vendar ne več kot 25 odstotkov dobička. Plača na podlagi doseženega dobička pa ne morejo izplačevati: kapitalske družbe v 100-odstotni rasti države ali občine, kapitalske družbe, ki opravljajo javne službe, urejene s posebnimi zakoni, investicijske družbe, zavarovalnice, banke in hranilnice.

Plače zaposlenih, za katere tarifni deli kolektivnih pogodb ne veljajo, ne smejo rasti hitreje od izhodiščnih plač po tem zakonu.

Ob rednem izplačilu plač predložijo delodajalci Agenciji za plačilni promet Republike Slovenije:

- podatke o plačah na podlagi kolektivnih pogodb,
- podatke o plačah zaposlenih, za katere kolektivne pogodbe ne veljajo,
- podatke o najnižji izplačani plači.

Z denarno kaznijo 100.000 tolarjev se tako na kraju prekrška kaznuje delodajalec, ki zaposlenemu ne izplača minimalne plače, skladne s tem zakonom.

Ta zakon velja od objave v Uradnem listu do 30. junija 1999, torej dve leti.

SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

(Vprašanja in odgovori)

Nova splošna kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti je že vpisana v register kolektivnih pogodb pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (št. 33/4, dne 16. 6. 1997) Objavljamo odgovore na nekaj vprašanj, ki se ob novi pogodbi postavljajo najpogosteje.

Vprašanje: Ali po sprejemu nove splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti še veljajo kolektivne pogodbe dejavnosti?

Odgovor: Kolektivne pogodbe dejavnosti veljajo in se uporabljajo. Najmanj do 30. 9. 1997 veljajo tudi kolektivne pogodbe, ki so jih delodajalci odpovedali.

Vprašanje: Katera eskalacija se uporablja?

Odgovor: Uporablja se eskalacija iz zakona o minimalni plači in načinu usklajevanja izhodiščnih plač.

Vprašanje: Katero pogodbo uporabljamo, če je nova ugodnejša od stare?

Odgovor: Uporablja naj se kolektivna pogodba, ki je za delavca ugodnejša. Opozorjena zlasti na 43. člen splošne

kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti, ki v točkah 3, 4, 5, in 6 določa ugodnejše pogoje izračuna in izplačila plač na podlagi merjenja uspešnosti, zato jih je treba takoj upoštevati.

Vprašanje:

Vsi zneski v novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti so bruto. Kaj to pomeni za izplačilo odpravnin, jubilejnih nagrad in solidarnostnih pomoči?

Odgovor: Bruto zneski so osnova za ugotovitev pravice delavca. Bruto zneski se izplačajo zmanjšani le za višino obdavčitve, ki je določena v drugih predpisih, zlasti v uredbi o višini povračil stroškov, ki se pri ugotavljanju davčne stopnje priznavajo kot odhodek.

Vprašanje:

Kje je definirana delovna doba pri delodajalcu?

Odgovor: Delovna doba pri zadnjem delodajalcu je določena v 42. členu, 2. točki splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti. Pri tem je treba upoštevati tudi določilo tretje alineje, prve točke 15. člena splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti.

Vprašanje:

Kdo lahko izplača regres za letni dopust v znesku 127.746 tolarjev?

Odgovor: Le podjetje, ki je poslovalo uspešno.

Vprašanje:

Poleg dodatka za delovno dobo imamo v našem podjetju tudi dodatek na

stalnost. Ali se ta še uporablja?

Odgovor: Da, dokler velja podjetniška pogodba.

Vprašanje:

Regres za prehrano po pogodbi v podjetju znaša 12.700 SIT. Delodajalec napoveduje znižanje na 500 tolarjev na delovni dan. Ali je to prav?

Delavci pri zasebnih delodajalcih, ki sami odpovedo delovno razmerje, ker ne prejema plač, imajo pravico do nadomestila za čas brezposelnosti

Lado Rožič, sekretar več odborov sindikatov dejavnosti v Posavju, je prejšnji mesec zahteval od ministrstva za delo uradno tolmačenje pravic delavcev, ki odpovedujejo delovno razmerje po krivdi delodajalcev. Ugotovil je namreč, da delavcem, ki po osem mesecev ne dobijo plače, če sami odpovedo delo, enota zavoda v Sevnici ne priznava pravice do nadomestila za čas brezposelnosti. Po Rožičevih ugotovitvah manjši zasebni delodajalci (obrtniki), ki so obveščeni o takšni praksi zavoda, to grobo izkoriščajo v svoj prid. Rožič je ministrstvo še opozoril, da območne enote zavoda za zaposlovanje delavcev, ki zaradi takšnih razlogov odpovedujejo delo, ne obravnavajo na enak način kot druge.

Nataša Belopavlovič, državna sekretarka v ministrstvu za delo, mu je odgovorila, da ni razloga, da delavci, ki v opisanih

okolščinah odpovedo delo, ne bi dobili nadomestila za čas brezposelnosti. Izjema naj bi bili le nezakoniti razlogi za razvezo delovnega razmerja. Belopavlovičeva je še zapisala, da je odločitev o prenehanju delovnega razmerja sicer na strani delavca, vendar je zanjo kriv delodajalec, ker ne izpolnjuje pogodbenih obveznosti do delavcev.

To tolmačenje je po našem mnenju posledica zelo jasne diktacije 128. člena zakona o delovnih razmerjih, v katerem piše, da delavec lahko odpove delovno razmerje, brez poprejšnje odpovedi, če mu zasebni delodajalec ne izplača plače in drugih prejemkov do 15. v mesecu za prejšnji mesec.

Če posamezne enote zavoda za zaposlovanje delavcem, ki delovno razmerje odpovedo po krivdi zasebnega delodajalca, vseeno ne priznajo denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, je po našem mnenju nekaj narobe zlasti z uradniki zavoda za zaposlovanje. Ker jim je ministrstvo za delo nadrejeno, bi bilo prav, da jim o denarnih nadomestilih za takšne delavce, izda tudi obvezno navodilo.

Menimo tudi, da bi pravico delavcev pri zasebnih delodajalcih morali razširiti tudi na zaposlene v organizacijah, ki delujejo po zakonu o gospodarskih družbah, saj tam zaposleni pogosto ne prejema plač.

F. K.

Odgovor: Dokler velja podjetniška pogodba, se znesek ne more zniževati.

Vprašanje:

Ali je minimalno plačo po zakonu mogoče znižati?

Odgovor: Znižanje ni mogoče. Za poln delovni čas znaša minimalna plača od 1.7.1997 59.150 tolarjev in se mora izplačevati. Za tiste delodajalce, ki ne bodo izplačali polne minimalne plače, je predvidena visoka denarna kazen.

Pripravil: Brane Mišič

Kako soupravlja v delniški družbi ETI v Izlakah

ZADOVOLJNI DELAVCI — USPEŠNO PODJETJE

Družba Elektroelement ETI d. d. Izlake je ena uspešnejših slovenskih gospodarskih družb, ki si je z dosedanjimi poslovnimi potezami zagotovila stabilno poslovanje tudi v bodoče. V tem podjetju, ki je delniška družba že skoraj dve leti, toliko časa delujejo tudi organi soupravljanja. Kako resno so zaposleni, sindikat v podjetju in njegova uprava vzeli zakon o sodelovanju delavcev v upravljanju gospodarskih družb in kakšni so rezultati soupravljanja, smo se v Etiju pogovarjali s predsednikom sveta delavcev Danilom Hudomajem in predsednikom sindikata Brankom Medijo.

Ali ste, gospod Hudomaj, profesionalni ali polprofesionalni predsednik sveta delavcev?

Polprofesionalen. Predvidevamo pa, da bo naslednji svet delavcev že imel profesionalnega predsednika in bomo skrbno izbirali kandidate zanj. Hkrati se namreč ne da delati dovolj dobro v svetu delavcev in na rednem delovnem mestu.

Ali te besede pomenijo, da se vnaprej odrekate kandidaturi za to mesto?

Nikakor ne. Pravim samo, da zahteva funkcija predsednika sveta delavcev celega človeka, rednega dela pa tudi ne smeš opravljati napol.

Kaj ste po poklicu?

Sem vodja avtoparka. Mi smo sicer izvolili tri odbore, enega za varstvo pri delu in delovne razmere, drugega za zdravstveno in socialno varstvo, tretjega pa je za ekonomsko, statusno in kadrovske področje ter sodelovanje z upravo. Ti sicer do določne mere razbremenjujejo predsednika in tudi svet delavcev. Vendar potrebuje predsednik sveta mnogo več časa za to delo kot mu ga daje polprofesionalni status.

Koliko članov ima svet delavcev in kolikšen je kolektiv?

Svet delavcev šteje 13 članov, v Etiju pa je, skupaj s kamniškimi Svitom, zaposlenih okrog 1200 delavcev. Iz Svita sta v svetu delavcev dva predstavnika (ob 230 zaposlenih). Morda bi se dalo v dveh letih, kar imamo soupravljanje, na tem področju storiti več, kot smo. Vendar je v podjetju, ki trdno kot naše, malo problemov. Nič spornega še ni bilo. Uprava je podpisala dogovor o delu sveta brez pripomb, čeprav smo ga sestavili mi.

Marsikje se uprave navidez strinjajo s soupravljanjem, potihem pa delo sveta blokirajo oziroma niso zainteresirane za sodelovanje. Kako je pri vas?

Moram pohvaliti upravo in generalnega direktorja, ker nikoli niso delali težav. Srečujemo se celo mimo dogovora, če se pokaže potreba. Člani sveta smo bili brez nasprotovanja uprave na izobraževalnem seminarju, ki ga je PZSS organizirala v Hrastniku za nas in člane souprave v steklarni in kemični tovarni iz Hrastnika.

Kako je videti sodelovanje uprave in sveta delavcev? Na koliko časa imate sestanke?

Sestajamo se enkrat mesečno, po potrebi pa pogosteje.

Uprava redno sodeluje, bodisi generalni direktor ali pa kak drug član uprave. Informacije v zvezi s financami dajefinančni direktor.

Ali je v sporazumu o delu sveta zapisano, kdo mora poročati iz uprave?

Piše samo, da mora uprava obveščati, ne pa, kdo iz uprave. Generalni direktor določi glede na predvideno temo, kdo izmed članov uprave ali sodelavcev bo poročal.

Kdaj se je firma olastnila in vpisala v register

gospodarskih družb, pred izvolitvijo sveta delavcev ali kasneje?

Smo delniška družba, registrirani v registru gospodarskih družb od septembra leta 1995. Svet delavcev smo izvolili po tem datumu. Zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci smo večinski lastniki.

Kako je sestavljen nadzorni svet?

Nadzorni svet ima 6 članov. Tri je izvolil svet delavcev, med njimi enega zunanjega člana. Na nasvet sindikata smo izbrali znanega makroekonomista dr. Francija Križaniča. Preostala dva člana sta naša delavca, oba inženirja, zaposlena eden na keramičnem, drugi na električnem področju.

Ali delavskega direktorja imate ali ne?

Delavskega direktorja nimamo, ker smo imeli dovolj dela z oblikovanjem organov souprave. Priznam, da nanj takrat nisimo niti pomislili, moram pa dodati, da niti zdaj ne čutimo kake velike potrebe po njem. Nekateri v podjetju pa vseeno razmišljajo, da bi bil navsezadnje potreben.

milijona naj bi porabili za dividende, vsaka delnica naj bi imela bruto 207 tolarjev donosa; za nagrado upravi in nadzornemu svetu je predlaganih 10 milijonov.

Koliko ljudi bo nagrajenih? Nadzorni svet šteje 6 ljudi, v upravi jih je približno tudi toliko... Jih bo deset, dvajset?

Gre za upravo v širšem smislu, vsaj za 20 ljudi, če ne več. Lani na primer je bilo pri nagradah soudeleženih čez sto ljudi, res pa je, da je bilo za nagrade upravi namenjen večji del dobička kakor letos. Del dobička, 20 milijonov tolarjev, je namenjen za odkup delnic od naših upokojencev in nekdanjih zaposlenih, če jih bodo želeli prodati; te delnice naj bi firma dajala v obliki nagrade novo zaposlenim. V rezervi pa naj bi šlo 66,5 milijona tolarjev od dobička.

Kakšne so plače? V okviru kolektivne pogodbe, večje, manjše?

Plače so višje od ravni, ki jo določa panožna kolektivna pogodba. Glede na rezultate je to upravičeno. Mislim, da se sindikat dobro bori za plače. Svet delavcev pa se v plače ne sme vtikati.

Koliko članov sindikata je v svetu delavcev?

V 13-članskem svetu je 12 članov SKEI, ki je edini sindikat v podjetju. Se pa sindikat ne vtika v naloge sveta in mi ne v njegove, se pa seveda posvetujemo. S predsednikom sindikata Brankom Medijo, ki je tudi član sveta delavcev, sva v navezi, saj morata

Ali se vedno strinjate s predlogi uprave?

Ne, in imamo precej dialogov. Vendar v resnici nismo nikoli prišli povsem navzkriž, da bi uprava hotela uveljaviti nekaj, kar nam ne bi ustrezalo.

Torej bo treba počakati, da bo podjetje začelo iti slabše, da bomo doživeli prave dvoboje med upravo in soupravo...

na voljo predsednik sveta, 600 ur letno pa člani sveta. Za izobraževanje pa lahko porabimo predsednik 40 ur, člani sveta pa po 8 ur. Vendar uprava dovoli, da to kvoto prekoračujemo, kar smo letos z dvodnevnim seminarjem že storili.

Vtem je prišel Branko Medija, predsednik sindikata v Etiju,

ne borimo kot mnogi sindikati za uresničitev kolektivne pogodbe, ampak zato, da bi našo delo čim dražje prodali. Naše plače so 17 odstotkov nad splošno kolektivno pogodbo. Vsak mesec pa dobimo še vrednostne bone za nakup v naših trgovinah (imamo tudi mesnico, tako da to ni težko vnovčiti).

Danilo Hudomaj: V uspešnem podjetju je malo problemov in malo nesoglasij med upravo in zaposlenimi. V našem podjetju imamo še to zadovoljstvo, da uprava ne zavrača sodelovanja s svetom delavcev.

Branko Medija: Naš moto, ki ga prevzema tudi uprava, je zadovoljni delavci — uspešno podjetje. Sindikat napenja vse moči, da bi to geslo postalo dejansko stanje v našem podjetju. Napori se obrestujejo.

Naj nikoli ne pride do tega! Vendar se zdaj res da dogovarjati in direktor popusti, če

in pogovor se je zasukal o vplivu sindikata in njegovi vlogi v organih soupravljanja ter o odnosu vodstva podjetja do obširnega sodelovanja sindikata v soupravljanju.

Branko Medija, kakšen odnos ima uprava do dejstva, da je sindikat glede na število svojih članov tako zelo vpet v soupravne organe?

Z vodstvom se razumemo že dolga leta. Priložnost, ki smo jo kot pobudniki volitev v organe souprave dobili, smo dodobra izkoristili. Lahko bi v svet delavcev izvolili same člane sindikata, vendar tega nismo hoteli.

Kaj pa poseganje na področje sveta delavcev?

Tega ni, svetu delavcev ne konkuriramo pri njegovih pristojnostih, pač pa se na fin način dopolnjujemo, tako da imamo pokrite vse interese zaposlenih. Pred sestanki se informiramo, pogovarjamo. Poudarjam, da tako sindikat kot organi soupravljanja delajo v prid zaposlenih in firme. Naše geslo je zadovoljni delavci — uspešno podjetje, njegov pomen pa spoznava tudi vodstvo.

Ali je uporaba kdaj dala čutili, da je sindikat v soupravi odveč?

Direktor da sindikatu kar veliko veljavo, računa na nas pri zagotavljanju denimo socialnega miru v podjetju.

Ali imate dogovor o socialnem miru z upravo?

Imamo podjetniško kolektivno pogodbo, v kateri je zapisano, da se bo plača povečevala za 5 odstotkov v začetku leta, z eskalacijo pa potem lovimmo inflacijo. Direktor se občasno udeležuje sej sindikata in tam se menimo, na primer tudi tako: dosežemo, da bo regres izplačan v enkratnem znesku, zato pa obljubimo, da tri naslednje mesece ne bomo imeli finančnih zahtev. Mi se

kot nekakšno nagrado, v vrednosti štirih, petih tisočakov. Prevoz nam podjetje v celoti povrne. Osnovna plača je okoli 110.000 tolarjev bruto, kar imamo sorazmerno nizko kvalifikacijsko strukturo.

Oba člana nadzornega sveta vrst zaposlenih sta tudi člana sindikata...

Tudi. Moram povedati, da s tem nismo imeli problemov.

Kako je vodstvo sprejelo zunanjega člana nadzornega sveta? Kakšna je bila prva reakcija?

Vodstvo je bilo sprva skeptično glede umestnosti in koristnosti naše poteze. Pokazalo pa se je, da bi bilo najbolje, če bi svet delavcev vse tri svoje člane nadzornega sveta izbral izven podjetja. Saj ne, da našimi sodelavci, člani nadzornega sveta ne bi bili zadovoljni. Zunanji člani imajo vendar večji vpliv na upravo in delovanje nadzornega sveta, ki ga izbere delodajalec. Njihova veljava je preprosto večja. Direktor dr. Križaniča zelo ceni in včasih se pošali, da je edini direktor, ki ima v nadzornem svetu kar dva bivša kandidata za ministrski stolček, dr. Križaniča in Bevka. Imamo pa še predsednika nadzornega sveta od zunaj, Marjana Kramarja.

Zunanji člani nadzornega sveta so se torej obnesli?

Tako v sindikatu kot v svetu delavcev ugotavljamo, da je zelo dobro imeti v nadzornem svetu zunanje člane. Informacije dr. Križaniča so objektivne, koristne, nasveti dobri.

Ali vi kot predsednik sindikata kaj lobirate v svetu delavcev, ker ste njegov član?

Menda! Saj s tem ne skaa v zelje svetu delavcev. Jaz ocenjujem, da šele oba s sindikatom pokrivate vse koristi zaposlenih pa tudi podjetja.

Elektroelement ETI d. d. Izlake: dobiček iz lanskega uspešnega poslovanja so razdelili med delničarje, upravo in rezerve podjetja. Plače 1200 zaposlenih presegajo plače iz splošne kolektivne pogodbe za 17 odstotkov.

Ali razmišljajo o kadrovskega direktorja, članu uprave z vsemi ustreznimi pooblastili, ali bolj o delavskem direktorju kot posvetovalnem članu uprave?

Če mene vprašate, sem za delavskega direktorja, ki se ubada z delavskimi in ne kadrovskimi vprašanji. Kadrovske službe imamo drobno urejene in ne bi bilo potrebe, da bi se delavski direktor ukvarjal še s kadrovsko politiko.

Omenili ste uspešno poslovanje podjetja. Kakšni so bili lanske rezultati, ali je bilo kaj dobička? Kako ste ga delili?

Skupščina delničarjev bo v četrtek, 3. julija. Predlog uprave za delitev dobička, z njim se strinja tudi nadzorni svet, je takle: čistega dobička za razporeditev je 198 milijonov tolarjev; 102

svet in sindikat sodelovati. Sedemdeset odstotkov zaposlenih je v sindikatu. Toliko članov sindikata v svetu izhaja najbrž iz tega, da je bil to prvi svet delavcev in da ga je predlagal sindikat. Edina članica sveta delavcev, ki ni članica SKEI, je za kandidaturu zbrala podpise zaposlenih. Sindikat se je s tem strinjal in dal na volitve zaprto listo tudi z njenim imenom.

Pri vas je tako lepo sožitje med soupravo in upravo...

Če bi bilo treba udariti po upravi, bi to storili. Vendar ni treba.

Kaj nikoli niste imeli nobenega dialoga z upravo? Ali je uprava idealna?

Ne, ni idealna. Vendar, kako naj povem...

Mednarodno znanstveno posvetovanje "Stečaj kot oblika prerazporeditve premoženja"

V RAZVITIH DRŽAVAH OSNOVNI ČILJ STEČAJA NI POPLAČILO UPNIKOV, TEMVEČ REŠITEV PODJETJA

Inštitut za gospodarsko pravo pri mariborski pravni fakulteti je pred dnevi v Mariboru organiziral mednarodno znanstveno posvetovanje Stečaj kot oblika prerazporeditve premoženja. Na njem so z referati nastopili domači in tuji pravni teoretiki, med udeleženci so bili tudi številni vodilni in strokovni delavci iz podjetij, stečajni sodniki, stečajni upravitelji in drugi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s stečaji. Kot je pokazala razprava, bodo pri vodenju naših stečajnih postopkov potrebne velike spremembe.

V imenu ministrstva za pravosodje je zbrane pozdravila Nives Marinšek in jih med drugim seznanila z nekaterimi predvidenimi zakonskimi novostmi pri nas, ki naj bi skrajšale stečajne postopke. Po novem stečajnih upraviteljev naj ne bi več izbirala sodišča sama, ampak bodo morali ti pridobiti ustrezno licenco. Sodišča bodo lahko izbirala za stečajne upravitelje samo tiste strokovnjake, ki bodo na spisku ministrstva za pravosodje.

Multidisciplinarni pristop k reševanju podjetij

Dr. Šime Ivajnko je na posvetu sodeloval z referatom Sanacija ali stečaj - novi pristopi k reševanju podjetij v krizi. Opozoril je, da je reševanje gospodarskih težav ter vodenje postopka prisilne poravnave ali stečaja multidisciplinarno in strokovno zelo zapleteno opravilo. Tako pri reševanju kot pri stečajnih podjetij bi morali tesno sodelovati strokovnjaki različnih strok, od ekonomistov in finančnikov do tržnih in pravnih strokovnjakov. Dosedanja praksa reševanja podjetij pretežno s pravnimi sredstvi in z vključevanjem sodišča ni učinkovita. Dr. Ivajnko se je prav tako zavzel, da bi v teoriji in praksi jasno opredelili značaj prisilne poravnave, stečaja in drugih oblik reševanja gospodarskih težav. Dejal je, da omenjeni postopki ne smejo biti

namenjeni izključno poplačilu terjatev upnikov, pač pa je treba slediti predvsem reševanju funkcionalne namembnosti podjetniškega kapitala in socialne varnosti delavcev. Skrajna, osnovni namen stečaja in drugih oblik reševanja gospodarskih težav ne bi smelo biti poplačilo upnikov, temveč ohranitev zdravih jeder podjetij.

"Stečaj v teoriji in praksi pomeni generalno izvršbo v korist upnikov. Stečajni postopek je po svoji zasnovi namenjen poplačilu upnikov. Po svoji naravi je stečajni postopek sankcija za nosilca podjetništva," je dejal dr. Ivajnko. Vendar pa je stečaj po njegovem mnenju hkrati tudi najslabša oblika poplačila upnikov, saj upniki dobijo le del terjatev, hkrati pa v gospodarskem sistemu preneha obstajati določen gospodarski subjekt, kar ima škodljive posledice za poslovne partnerje, državo, potrošnike in delavce. V primerjavi s koristmi, ki jih dobijo upniki, so škodljive posledice takšnih stečajev, kot jih poznamo danes, veliko večje.

Cilj stečaja mora biti rešitev podjetja in ne zgolj poplačilo upnikov

Dr. Ivajnko je opozoril, da v preteklosti zakonodaja v stečajnih postopkih ni dovoljevala drugih ciljev kot poplačilo upnikov. Postopki reševanja družbenih podjetij na začetku devetdesetih let so po njegovih besedah naleteli na odpor sindikatov, čeprav je

takratno reševanje zdravih jeder bilo v korist delavcem. Žal takratni poskusi reševanja podjetij niso mogli reševati socialne varnosti vseh delavcev, temveč le nekaterih.

"V sodobni praksi in tudi v zakonodaji tujih držav se k stečaju ne pristopa izključno kot k obliki generalne izvršbe. Insolventnost gospodarskega subjekta ni stanje, zaradi katerega mora biti dolžniku obvezno izrečena sankcija v obliki prenehanja ali izgube premoženjskih upravičenj. Insolventnost in finančna kriza sta vsakodnevni pojav. Pri nastajanju takšnega stanja sodelujejo družba in poslovni partnerji, zato je normalno, da v primeru krize poslovni partnerji in družba priskočijo na pomoč - seveda pod predpostavko, da je takšna pomoč koristna ter da se dolžnika s plačila sanirata," je poudaril dr. Ivajnko. Ko v razvitih deželah sanirajo podjetja nimajo pred očmi v prvi vrsti poplačila upnikov, temveč si prizadevajo predvsem ohraniti podjetje, seveda ob drugačni lastniški strukturi.

Po mnenju dr. Ivajnka bi ugotavljanje obstoja razlogov za začetek stečajnega postopka morali prepustiti revizorjem. Uprave družb pa bi morale biti zakonsko zadolžene, da zahtevajo revizijsko poročilo ob nastopu določenih kriznih pojavov, kot so denimo blokada žiro računa nad trideset dni, nezmožnost plačila večjih zneskov in podobno. Po potrebi bi nato začeli sanacijo podjetja, katere cilj ne bi bil v prvi vrsti in zgolj poplačilo upnikov, temveč rešitev podjetja.

Kako je s premoženjem prezadolženega podjetja v tujini

Na posvetu je sodeloval tudi dr. Jernej Sekolec, in sicer z referatom o mednarodnih vi-

dkih insolvenčnih postopkov. "Vse več je primerov, ko ima prezadolženec, zoper katerega je uveden stečajni ali podobni kolektivni postopek, premoženje v več kot eni državi. Mnoge nacionalne zakonodaje nimajo primernih zakonodajnih pravil za take primere, kar omogoča zlorabe, nejasnosti in nepravične posledice. Zaradi procesov mednarodnih ekonomskih integracij in zmanjševanja ovir za mednarodno kroženje kapitala bo takih primerov vse več," je dejal dr. Sekolec. Opozoril je, kaj je potrebno storiti, ko steče v Sloveniji stečajni postopek za podjetje, ki ima premoženje tudi v tujini. Zagotoviti je treba, da se premoženje prezadolženca v tujini zamrzne. Preprečiti je treba prikritje ali prodajo premoženja. Doseči je treba, da se premoženje v tujini postavi pod nadzor bodisi slovenske uradne osebe ali tuje pooblaščen osebe. Izposlovati je treba mirovanje sodnih postopkov, pridobiti informacije o dolgovih in pogodbah v tujini in podobno. Če je tudi nad prezadolženčevim premoženjem v tujini odprt insolvenčni postopek, morata naše sodišče in stečajni upravitelj komunicirati s sodiščem in stečajnim upraviteljem v tujini. Vsa omenjena vprašanja ureja modelni zakon Uncitrala (komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo) o mednarodni insolventi, ki ga ta na komisija sprejela maja letos.

Prodajo dolžnika kot pravne osebe bi kazalo opustiti

Dr. Marijan Kocbek je govoril o prodaji dolžnika kot pravne osebe. Po njegovem mnenju je institut prodaje dolžnika kot pravne osebe v stečaju relikv tranzicijske stečajne zakonodaje v prvi fazi prehoda iz do-

govorne v tržno ekonomijo. "Vztrajanje pri nadaljnji uporabi tega instituta nujno vodi do uporabe novih in novih špekulativnih pravnoteoretičnih konstrukcij, ki jih zakonodaja in praksa sicer z lahkoto ustvarjata, vendar slednje dolgoročno ne more prispevati k učinkovitemu pravnemu sistemu. Če ne zaradi drugega, bi vsaj zaradi tega kazalo institut prodaje dolžnika kot pravne osebe opustiti," je dejal dr. Kocbek.

Veliko zanimanje je vladalo za nastop Maria Thurnerja, znanstvenega sodelavca na Raziskovalnem inštitutu za srednje- in vzhodnoevropsko gospodarsko pravo pri Univerzi za gospodarske vede na Dunaju. Na posvetu je sodeloval z referatom Razvoj insolventnega prava v tranzicijskih državah srednje in vzhodne Evrope.

Thurner je najprej predstavil insolvenčno zakonodajo v nekaterih razvitih evropskih državah. Tako so v Nemčiji že sprejeli nov insolvenčni red, ki bo začel veljati 1. 1. 1999. Srž novega insolvenčnega reda je insolvenčni načrt sanacije, ki ga lahko predlaga dolžnik ali pa tudi upniki. Strukturiranje vsebine insolvenčnega načrta bo v pristojnosti obeh strank.

Francozi rešujejo zlasti podjetja, ne upnikov

Tudi v Franciji so morali zlasti zaradi visoke stopnje brezposelnosti pred obdobjem desetletjem sprejeti nov insolvenčni zakon. Po njem ima pri sanaciji podjetja absolutno prednost preživetje podjetja in ohranitev delovnih mest. Upniki so v celotnem postopku sanacije v pasivnem položaju in niso več organizirani, odločitev o sanaciji ali likvidaciji podjetja pa je v izključni pristojnosti sodišča. Zanimivo je, da tako osnutek avstrijskega zakona kot fran-

coski zakon določata, da je treba sanacijo in stečajni postopek izpeljati kot zaupno zadevo, ki ne sme biti razkrita in javno objavljena. Oba zakona tako varujeta podjetja pred stigmatizacijo v poslovnem svetu.

Mario Thurner je države v tranziciji razdelil v dve skupini. Prvo skupino tvorijo tiste države, ki so ohranile tradicionalno delitev na stečaj in poravnavo. Vanjo spadajo Poljska, Rusija, Slovaška, Slovenija, Češka in Madžarska. V drugo skupino pa spadata Bolgarija in Hrvaška, ki sta se odločili za enotni insolvenčni postopek.

Pomanjkanje usposobljenih sodnikov in stečajnih upraviteljev

Sicer pa so v vseh državah v tranziciji podobni problemi. Poleg tega se po Thurnerjevih besedah vse države v tranziciji soočajo tudi s pomanjkanjem usposobljenega in fleksibilnega insolvenčnega sodstva ter s pomanjkanjem izobraženih in izkušenih stečajnih upraviteljev (zanimivo je, da so se v treh državah v tranziciji - na Madžarskem, Češkem in na Poljskem - stečajni upravitelji že povezali ter ustanovili posebna združenja). Poleg tega pa po Thurnerjevih besedah v državah v tranziciji še ni do konca razvito tržno gospodarstvo, zato reševanje insolventnih podjetij povzroča socialne probleme in težave na trgu delovne sile.

Razprava na posvetu je pokazala, da bi posledje tudi pri nas veljalo bolj razmišljati o tem, kako insolventna podjetja sanirati in ohraniti pri življenju, kakor pa o tem, kako poplačati upnike. To bo boljše in bolj koristno za naše gospodarstvo, državo, delavce in nenazadnje tudi za upnike.

T. K.

Kateri organ v gospodarskih družbah je organ upravljanja (2.)

Pisec: mag. Aleksej Cvetko

Noben novi organ gospodarskih družb ni v celoti prevzel vloge in nalog delavskega sveta. Delo družb vodijo uprave, ki jih imenujejo nadzorni sveti, ki tudi nadzorujejo delo uprav. Lastniki pa so organizirani še v skupščine delničarjev. Večina zadev, ki se tičejo upravljanja, bi lahko opravljale uprave družb, te so torej osrednji organ upravljanja.

Po drugem stališču odločanje o pravicah delavcev ne more biti v pristojnosti nadzornega sveta. Če poenostavimo naj bi bil nadzorni svet organ, ki sicer nadzoruje delovanje uprave, ne bi mogel pa posegati v vprašanja delavcev, kamor sodijo tudi trajni presežki, pač pa sicer možnost, da po njegovem sklepu ali v skladu s statutom daje soglasje za vodenje določenih vrst poslov, pri čemer pa se samo vodenje poslov ne more prenesti na nadzorni svet (četrti odstavek 274. člena ZGD).

Predlagane so tudi možnosti, da bi samo nekatere naloge organa upravljanja prevzela uprava, druge pa nadzorni svet ali celo skupščina, vendar vsak lovrstni predlog naleti na vrsto upravičenih pomislekov.

Ker gre pri razumevanju določb zakona o gospodarskih družbah tudi za nekatere nejasnosti glede vprašanja, kaj sploh zajema pojem gospodarska družba in kaj podjetje, bo verjetno potrebno kar nekaj časa, da bo sprejeto tako stališče glede organa upravljanja, ki bi zadovoljilo večino in omogočilo enotno uporabo zakona. Vprašanje pa ni nepomembno, saj je od razlage, kateri organ je sedaj organ upravljanja, odvisna zakonitost odločanja o trajnih presežkih delavcev v družbah, ki so že organizirane po določbah ZGD.

Pa pogledimo za katere naloge je po delovnopравниh predpisih še vedno pristojen organ upravljanja.

Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR) v prvem odstavku 61. člena določa, da se disciplinski postopek lahko med drugim začne tudi na zahtevo organa upravljanja. V tretjem odstavku tega člena pa je določba, da organ upravljanja, ki imenuje oziroma postavi poslovodni organ, začne postopek za razrešitev poslovodnega

organa ter delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, če v 15 dneh od dneva, ko sta izvedela za hujšo kršitev delovnih obveznosti in za storilca, ne uvedeta disciplinskega postopka. V prvem odstavku 65. člena pa je določba, da zoper odločbo disciplinskega organa prve stopnje lahko delavec oziroma vložnik zahteva za začetek postopka v osmih dneh vložiti ugovor organu upravljanja oziroma komisiji, določeni s splošnim aktom.

Po določbah zakona o delovnih razmerjih (ZDR) naj bi organ upravljanja sprejemal odločitve predvsem v postopkih za ugotavljanje začasnega in trajnega prenehanja potreb po delu delavcev zaradi nujnih operativnih razlogov v organizaciji oziroma pri delodajalcu.

Pri ugotavljanju začasnega prenehanja potreb po delu delavca, po določbi prvega odstavka 31. člena ZDR, poslovodni organ oziroma delodajalec, če gre za večje število delavcev, pa organ upravljanja določa, katerim delavcem začasno ni mogoče zagotoviti dela. Isti organ tudi določa, kateri od ukrepov, določenih v 30. členu ZDR, bo uporabljen. V drugem odstavku 31. člena je določeno, da je poslovodni organ oziroma delodajalec oziroma organ upravljanja, preden sprejme odločitev, dolžan zahtevati mnenje sindikatov in ga je pred odločitvijo skupaj s predstavnikom sindikata tudi dolžan obravnavati.

V postopku ugotavljanja trajnega prenehanja potreb po delu delavca pa je po določbi prvega odstavka 35. člena ZDR organ upravljanja oziroma delodajalec tisti, ki sprejme program razreševanja presežkov delavcev. V programu morajo biti določeni ukrepi za preprečitev ali kar

največje omejitve prenehanja delovnega razmerja delavcev, seznam nepotrebnih delavcev, ukrepi in kriteriji za izbiro ukrepov za omilitve škodljivih posledic prenehanja delovnega razmerja, kot so zagotovitev zaposlitve v drugi organizaciji ali pri drugem delodajalcu, zagotovitev denarne pomoči, zagotovitev pomoči za začetek nove dejavnosti, dokup zavarovalne dobe, delo s skrajšanim delovnim časom. Tretji odstavek tega člena določa, da sindikati sodelujejo pri pripravi programa s svojimi stališči, mnenji in predlogi, ki jih posredujejo delavskemu svetu ali drugemu organu, ki predstavlja delavce, če pa ta ni oblikovan, pa organu upravljanja oziroma delodajalcu. Kot je določeno v naslednjem odstavku, mora organ upravljanja oziroma delodajalec obravnavati stališča, mnenja in predloge delavskega sveta ali drugega organa, ki predstavlja delavce, in sindikatov ter se do njih opredeliti pred sprejemom programa. Če organ upravljanja oziroma delodajalec, kot je določeno v naslednjem odstavku, sprejme program in pri tem ne upošteva stališč, mnenj in predlogov delavskega sveta ali drugega organa, ki predstavlja delavce, in sindikatov, lahko delovski svet ali drug organ, ki predstavlja delavce, če gre za prenehanje potreb po delu večjega števila delavcev, sproži postopek pred arbitražno komisijo. V zadnjem, enajstem odstavku tega člena pa je določba, da poslovodni organ oziroma delodajalec, če gre za večje število delavcev, pa organ upravljanja odloči o prenehanju delovnega razmerja in o pravicah iz programa razreševanja presežnih delavcev.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

3. julija 1997

Sindikalna lista

Prvi del

	Julij 1997
1. Dnevnice	
- cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur)	1.218,00
2. Kilometrini (od 21. 3. 1997 dalje)	27,93
3. Ločeno življenje	51.098,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	12.774,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje oktober-december 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 81.573 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	40.786,00
- za 20 let	61.180,00
- za 30 let	81.573,00
2. Nagrada ob upokojitvi	244.719,00
3. Solidarnostne pomoči	81.573,00
Vir: Zavod RS za statistiko	Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec april, maj in junij 1997	56.781 SIT
2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje oktober-december 96 znaša	127.746 SIT

Opomba:

Od 1. 1. 1997 se podatki o plačah ne prikazujejo več po klasifikaciji gospodarstvo - negospodarstvo. Od 1. 1. 1997 se v Republiki Sloveniji uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 34/94, 3/95, 33/95 in 15/96). Zaradi tega bomo vse podatke, ki so vezani na področje gospodarstva, v sindikalni listi ohranili do uveljavitve sprememb in dopolnitev kolektivnih pogodb na sedanji ravni.

Strokovna služba

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije Drugi kongres slovenskih komunalcev

Ministrstvo za okolje in prostor je skupaj z Združenjem za varstvo okolja pri GZS 18. in 19. junija v Portorožu organiziralo drugi kongres gospodarskih javnih služb komunalnih dejavnosti Slovenije. Na njem so lastniki in uporabniki teh služb kakovostno in vsestransko obdelali problematiko komunale. Udeležilo se ga je 180 predstavnikov komunalnih podjetij, županov in strokovnih delavcev iz občinskih upravnih organov. Na kongresu se je v dveh dneh zvrstilo kar osem tematskih področij, in sicer: strategija razvoja komunalnega gospodarstva, financiranje občin z vidika evropske listine o lokalni samoupravi, nova teritorialna ureditev lokalne samouprave, vloga krajevni skupnosti v novem sistemu lokalne samouprave s poudarkom na komunalnih dejavnostih, financiranje investicij na področju komunale, ekonomika gospodarskih javnih služb, arbitražno reševanje sporov pri delitvi premoženja občin in prilagajanje slovenske zakonodaje s področja javnih služb in varstvo okolja predpisom evropske skupnosti. Uvodne razprave so imeli minister za okolje in prostor dr. Pavel Gantar, minister za ekonomske odnose in razvoj dr. Marjan Senjur in predstavnik ministra za lokalno samoupravo mag. Stane Vljaj.

Komunalci in tudi župani so opozarjali zlasti na oblikovanje cen, nedorečenost organiziranosti nove lokalne samouprave, vzdrževanje in obnavljanje komunalne opreme ter deponije. Mida s predsednikom sindikata Alojzjem Terbutcem sva izpostavila zlasti vlogo občin pri sprejemanju in izvajanju kolektivne pogodbe za komunalne dejavnosti. Opozorila sva na težave zaradi odločitve, da kolektivno pogodbo podpiše vsaka občina zase, ker nimajo skupne asociacije na državni ravni. Kongres sva seznanila tudi s problemi zaposlenih zaradi ukrepov občin. Zavzela sva se za oblikovanje ustreznega informacijskega sistema, ki bi zbiral in obdeloval podatke iz podjetij in omogočal pravočasno in ustrezno reagiranje. Menila sva, da naša država potrebuje sistem usposabljanja kadrov za posebne potrebe komunale dejavnosti. Številnim udeležencem še posebej županom, sva predstavila sindikalne poglede na komunalno problematiko.

Prihodnost pa bo pokazala, kako so nama prisluhnili...

Miloš Mikolič, sekretar.

Sindikat kulture Slovenije

NEZGODNO ZAVAROVANJE ZA VSE ČLANE!

(Iz biltena glavnega odbora)

Da bi mirneje lahko šli na dopust:

- skušamo storiti vse, da problemov SNG Maribor ne bi država in mesto reševala le na plečih zaposlenih;
- dogovarjamo se s sindikati na RTV Slovenija o skupnem nastopu do vodstva, ki pelje nacionalko v kolaps;
- pospešujemo podpisovanje zavodskih kolektivnih pogodb (SNG, Opera in Balet Ljubljana, PDG Nova Gorica);
- spodbujamo interes za naš sindikat tudi v okoljih, kjer ga doslej ni bilo zaznati (prevajalci, samostojni kulturni ustvarjalci, delavci v lokalnih elektronskih medijih in podobno);
- razmišljamo o novem imenu našega sindikata, ki ne bi bilo zgolj opisno ampak ... Če se vam kaj posveti in bo to tudi drugim všeč, boste dobili nagrado v višini letošnjega regresa !!!

Pa še to:

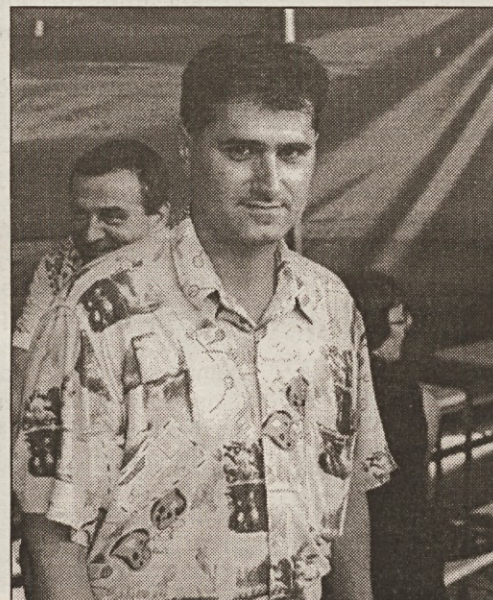
Prejšnjo soboto je konferenca SKEI Rudnika Mežica povabila vse zaposlene in bivše sodelavce na praznovanje, ki ga je organizirala pri čebelarstvu na Mrdavsovu. Med prijetnim srečanjem smo se pogovarjali s predsednikom SKEI tega podjetja Vilijem Novakom. Je tudi predsednik območnega odbora SKEI, ki je od nedavna povezan tudi v območno organizacijo ZSSS za Koroško.

Kot je povedal Novak, je Rudnik Mežica zdaj le ohlapna tvorba, iz njega nastala podjetja so povsem samostojna, krovno podjetje upravlja le nekatere stranske dejavnosti bivšega mežiškega rudnika.

Od rudarskih dejavnosti je ostalo le podjetje RSC, v katerem 156 rudarjev opravlja zapiralna dela. V razprostranjenih rovih v nedrih Pece pospravljajo to, kar je ostalo po več kot stoletnem rudarjenju. V celotnem sistemu Rudnika Mežica pa dela še 1216 zaposlenih, večina ima toraj kruh v podjetjih, nastalih iz osnovne dejavnosti rudnika v zapiranju. Najpomembnejša od 14 podjetij, nastalih iz nekdanjega rudnika, sta TAB in MPI.

Praznik delavcev podjetij Rudnika Mežica

“ŠE PRECEJ DOBREGO STAREGA SOCIALIZMA”

Vili Novak, predsednik konference SKEI Rudnika Mežica, nam je povedal, da so se leta 1991 odločili, da ne bodo več praznovali dneva rudarjev 3. julija. Za svoj novi praznik so določili soboto, najbližjo prvemu juliju. Ni pa povedal, ali je sprememba posledica aktivnosti za zapiranje rudnika ali česa drugega.

Prav vse družbe so donosne, le zapiranje rudnika, ki je organizirano v RSC, financira država, ki je tudi lastnik tega podjetja.

Novak pravi, da je večina podjetij tudi na poti k lastničenju. Tako bodo zaposleni v MPI, ki je zdaj last sklada, vnovčili listine za manj izpla-

čane plače in s tem postali odstotni lastnik. TAB postane delniška družba, v to obliko spreminjata tudi Pogon (bivša družbena prehrana) in Peca Commerce.

Bivše krovno podjetje upravlja rudniška stanovanjska delniška družba, v to obliko spreminjata tudi Pogon (bivša družbena prehrana) in Peca Commerce.

Preobrazba nekdanjega liknega podjetja v sedanji družbi je potekala brez ločanja in odpuščenja preseljenih delavcev. Odšli so le tisti, ki so tako sami hoteli. Prava pa so dobili vse, kar jim je po zakonih in kolektivnih pogodbah. Novak ocenjuje, da Janez Pačnik, direktor bivšega velikega družbenega podjetja, sedaj je direktor krovno podjetja, veta to izpolnila prist zaposlenih, ki njegovo spoštujejo.

Ker družbe poslujejo dobro, so plače višje kot v kolektivni pogodbi dejavnosti nekaterih novih podjetij segajo s kolektivno pogodbo določene izhodiščne plače za 27 odstotkov. Zaposleni vseh družbah so prejeli letošnji regres za letni dopust v znesku 127.000 tolarjev izplačan je bil v dveh delih. Novak je ponosen, da delo posluje tudi MPI, v kateri Sindikat vodi volontersko delo do dopuščja. Na kongresu, da bi SKEI vodil praznik, namreč ni praznovali.

Za razvedrilo mladih in starih je skrbel ansambel Slovenskih 5+, okrepila jih je Irena Vrčkovnik.

Od 1. avgusta 1997 dalje so vsi člani Sindikata kulture Slovenije nezgodno zavarovani (24 ur).

Zavarovanje bo za vse člane plačeval neposredno glavni odbor iz deleža članarine, ki ga že nakazujete.

Pravice iz nezgodnega zavarovanja bo član dokazoval le z veljavno izkaznico Sindikata kulture Slovenije.

Pohvaliti se moramo, da smo prvi sindikat, ki mu je to uspelo. Prepričani smo, da bomo prav kmalu program pravic in ugodnosti (iz iste članarine, seveda!) še obogatili.

Zavarovalnica Merkur, ki je pokazala dovolj poslovnega poguma za ta načrt, vam zato prilaga še dodaten program možnosti, za katere se lahko individualno odločate.

Prijetne počitnice in lep pozdrav !

Doro Hvalica, tajnik glavnega odbora

Sindikat delavcev trgovine Slovenije Iz poročila o delu sekretarja med 8. in 9. sejo republiškega odbora sindikata

Neposredni stik z večino sindikalnih zaupnikov! Na mojo pobudo je bilo v maju in juniju organiziranih 11 sej območnih odborov Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Na njih sem predstavil zlasti tale področja:

- splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti
- osnutek zakona o delovnih razmerjih s stališči ZSSS
- novo pokojninsko reformo
- spremembe prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja

- statut Sindikata delavcev trgovine Slovenije

- pravilnik o financiranju in finančno-materialnem postopku v Sindikatu delavcev trgovine Slovenije

Natanko 132 članov območnih odborov (sindikalnih zaupnikov) se je temeljito seznanilo z opisano problematiko, ki je nastala zaradi sprememb v zakonodaji in pogodbah za gospodarske dejavnosti. Enotno so menili, da je treba zagajalska skupina ZSSS svojo nalogo opravila dobro.

Sindikalni zaupniki so se seznanili tudi z načrtovanimi spremembami zakona o delovnih razmerjih, ki bodo usodno vplivale na pravice delavcev iz delovnega razmerja. V razpravi so sindikalni zaupniki terjali, naj Zveza svobodnih sindikatov Slovenije vztraja pri svojih stališčih.

Člani območnih odborov so dali nekaj konkretnih priporočil na statut Sindikata delavcev trgovine Slovenije in se zavajajo, naj se ta čimprej sprejme.

Članom območnih odborov je bil temeljito predstavljen finančni pravilnik, predvsem pa razlogi, zakaj tudi v Sindikatu delavcev trgovine Slovenije povečujemo članarino z 0,5 odstotek od bruto plače.

Razen v Pomurju so v vseh drugih območnih odborih našo podprilo spremembo višine članarine, pri tem pa s konstruktivnimi pripombami vsebinsko dogradili predlagani pravilnik.

Na sejah območnih odborov so sindikalni zaupniki spodbujali izvajanje kolektivnih pogodb, reorganizacij družb ter delovnega in zaposlitvenega statusa naših članov.

Tako sem dobil izjemno koristne informacije in neposredni stik z več kot dvema tretjinama sindikalnih zaupnikov.

KARTICA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA BO PREIZKUŠENA V KRŠKI REGIJI

Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (Zavoda) je 30. junija na najverjetnejši zadnji seji v tem sklicu pospravila z delovne mize še nekaj doslej nedokončanih del. Javnost najbolj zanima, kako se razvija projekt nove kartice zdravstvenega zavarovanja. Uvedba kartic bo sicer nekaj stala, vendar bodo te že čez nekaj let omogočile cenejše izvajanje zdravstvenega zavarovanja. Poleg kartice se bomo srečevali tudi z zdravkomati, nekakšnimi bankomati, ki bodo nadomestili zoprne uradnike.

Skupščina je sprejela sklep, da se pilotska (preizkusna) uvedba sistema kartice zdravstvenega zavarovanja začne v območni enoti Krško (področje upravnih enot Krško, Brežice in Sevnica). Za izvedbo so sredstva že zagotovljena v poslovnem skladu Zavoda. To pomeni, da stroški kartice ne bodo bremenili tekočih sredstev za obvezno zavarovanje! Preostalo Slovenijo srečanje s kartico zdravstvenega zavarovanja čaka nekaj mesecev kasneje. Seveda, če bo šlo vse po načrtih...

Kaj torej letošnjo jesen alizimo čaka prebivalce krške regije?

O tem poročam na podlagi gradiva, pripravljene za lansko decembrsko sejo skupščine Zavoda. Od takrat je preteklo že tri četrt leta in verjetno je danes kakšna podrobnost že izboljšana. Območna enota Krško je bila izbrana zaradi dveh priročnih razlogov. Je najmanjša območna enota, z le 3,3 odstotka vseh pri Zavodu zavarovanih oseb. Njen direktor pa je dr. Stanislav Čuber (dipl. oec.), ki je hkrati tudi vodja projektne skupine za uvedbo kartice. Uporabljivost kartice v praksi bo torej preizkušal tudi na lastni koži.

Kartica zdravstvenega zavarovanja bo nadomestila za današnje čase že zastarelo zdravstveno izkaz-

nico. Podobna bo kreditnim in bančnim karticam, ki smo se jih v zadnjih letih s pridom naučili uporabljati in ki so nam tako zelo olajšale življenje. Kartica zdravstvenega zavarovanja pa bo seveda v primerjavi s temi karticami sposobna za nas narediti še marsikaj več. Avtorji projekta so prepričani, da bo zagotovila mnogotere koristi tako zdravstvenemu zavarovanju in zdravstvu kot tudi nam posameznikom in našim delodajalcem. Že po treh letih in pol bodo zmanjšani stroški poslovanja pokrili začetno visoko investicijo v kartico! Po tem času pa bo kartica obveznemu zavarovanju že prinašala čiste prihranke.

Izbrana je bila tako imenovana "pametna kartica" z osmimi kilobajti spomina. Je tip kartice, ki se v Evropski uniji uveljavlja na področju zdravstvenega zavarovanja, saj omogoča zahtevano varstvo osebnih in poslovnih podatkov, zagotavlja dovolj spomina za vse podatke, ki so potrebni za izvajanje zdravstvenega zavarovanja in je precej cenejša od na primer optične kartice. Bralno-zapisovalna naprava za pametne kartice stane na primer med 9000 do 36.000 tolarjev, enaka naprava za optično kartico pa stane kar 360.000 tolarjev!

Kaj vse bo torej skrito na kartici zdravstvenega zavarovanja:

– identifikacija zavarovanca ter pravnega in ekonomskega razmerja med njim, Zavodom in zdravstvom (to je najpomembnejša funkcija kartice. Gre za podatke o našem delodajalcu, o upokojitvi, o šolanju in kar je še različnih podlag za obvezno zavarovanje),

– ažuriranje podatka o zavarovanju (namesto mesečnega potrjevanja zdravstvene izkaznice pri delodajalcu bo kartica omogočala potrjevanje kar preko "zdravkomatov". Zdravkomati bodo podobni bankomatom in bodo nameščeni v zdravstvenih domovih in bolnišnicah ter kasneje tudi po poštah in drugih krajih, kjer se giblje veliko ljudi. Vanj bomo od 6. do 22. ure (v bolnišnicah pa vseh 24 ur na dan) lahko vtikali svoje kartice. Zdravkomat nam jih bo takoj potrdil (seveda, če bomo obvezno in prostovoljno zavarovanje tudi v resnici imeli urejeno). Delodajalci bodo razbremenjeni vsakomesečnega potrjevanja. Zdravkomati naj bi bili za uporabo prijaznejši od bankomatom. Osebe, ki niso vajene modernih naprav ali pa imajo težave z očmi, pa bodo lahko uporabljale zdravkomate, kjer bo zagotovljena tudi pomoč pri uporabi),

– izbrani osebni zdravniki (tu bo pomembna kombinacija s profesionalnimi karticami teh zdravnikov. Kartici zavarovanca in zdravnika se bosta morali prepoznati preko čitalca kartic, da bo zdravstveno zavarovanje pripravljeno poravnati račun za opravljeno zdravstveno storitev),

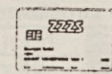
– elektronski recepti (zdravnik

nam bo recept napisal kar na kartico, ki jo bodo v lekarni brez težav prečitali preko svojih računalnikov. Zavarovanje bo prihranilo stroške za tiskanje 15 milijonov papirnatih receptov na leto),

– napotnice za specialiste in bolnišnice,

– podatki o kroničnih boleznih in alergijah (ta funkcija bo vpelja-

Sekcije (skupine) podatkov

serijska številka kartice

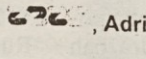
identifikacija zavarovane osebe

zavezanec (delodajalec)

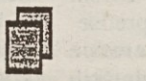
obvezno zdravstveno zavarovanje

Adriatic, ... prostovoljno zdravstveno zavarovanje

izbrani osebni zdravnik

elektronski recept

Iz poročila o delu Republiškega zavoda za zaposlovanje v lanskem letu

NOVI PROGRAMI IN OBLIKE POMOČI NEZAPOSLENIM

Razmere na trgu delovne sile so bile lani podobne tistim v zadnjih letih. Registrirana brezposelnost je bila še vedno visoka. Ob koncu lanskega leta je bilo registriranih 124.470 brezposelnih oseb, samo za 1,8 odstotka manj kot leto dni prej. Konec letošnjega maja je bilo na zavodu za zaposlovanje prijavljenih 122.518 brezposelnih oseb. Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti je lani bila 13,7 odstotka in je bila za dve desetinki odstotka nižja kot v letu 1995.

V evidenco brezposelnih oseb ali v evidenco iskalcev zaposlitve se je prijavilo 86.456 oseb, 8,6 odstotka več kot leta 1995. Najbolj se je povečal priliv trajno presežnih delavcev, delavcev, ki so izgubili delo zaradi stečaja, in tistih, ki jim je prenehalo delo za določen čas. Ti podatki iz poročila Republiškega zavoda za zaposlovanje za leto 1996 dokazujejo, da prestrukturiranje slovenskega gospodarstva še ni končano. Povpraševanje po delavcih je bilo lani sorazmerno veliko, saj so delodajalci prijavili kar 157.204 potrebe po delavcih. Kljub temu je delo našlo le 54.640 nezaposlenih oseb ali 8,9 odstotka manj kot v letu 1995. Razlog je v strukturnem neskladju med ponudbo in povpraševanjem ter v neugodni starostni strukturi brezposelnih. Starejši

brezposelni po pravilu niso dovolj zanimivi za delodajalce.

Lani je Republiški zavod za zaposlovanje uredil tudi evidenco brezposelnih v skladu s pravilnikom o načinu in vsebini vodenja evidence iskalcev zaposlitve in evidence brezposelnih oseb. Ker se niso odzvali na poziv zavoda za zaposlovanje ali po lastni volji, je zavod iz evidence brezposelnih črtal 18.219 oseb, vseh skupaj pa je bilo črtanih (iz še drugih razlogov) 34.105 oseb. V skladu z določili zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti je zavod dal denarno nadomestilo povprečno 31.424 osebam mesečno, denarno pomoč pa 4919 upravičencem. Toda proti koncu leta se je število prejemnikov denarnega nadomestila povzpelo na 33.715. Priliv med nezaposlene se je povečal zaradi večjega števila trajno presežnih delavcev, delavcev, ki so bili ob delo zaradi stečaja, in zaradi prenehanja dela za določen čas. Priložnost, da se samozaposlijo ali poiščejo zaposlitev pri delodajalcu z enkratnim izplačilom denarnega nadomestila, ki jim pripada za čas nezaposlenosti, je lani izkoristilo 881 nezaposlenih oseb, za četrtino manj kot leta 1995.

Republiški zavod za zaposlovanje uporablja vrsto metod, s katerimi pomaga nezaposlenim do zaposlitve. Ena najvažnejših

med njimi je posredovanje zaposlitve. S pomočjo zavoda se je zaposlila skoraj polovica (26.937) vseh brezposelnih, ki so lani dobili delo (54.640). Na zavodu so že pred leti ugotovili, da brezposelne pri pridobivanju zaposlitve motijo različne ovire. Zlasti težavno se je pravilno predstaviti delodajalcu, čeprav je to ob mnogih protikandidatih za isto delovno mesto zelo pomembna sposobnost. V klubih iskalcev zaposlitve se nezaposleni učijo osebnega marketinga. Naloga kluba je člani reaktivirati in to počno z intenzivnim štiriurnim programom (z vsaj petimi dnevnimi aktivno-

stmi), s katerim dolgo časa brezposelni spet pridobijo delovni ritem. Člani se naučijo iskanja zaposlitve, in to ne le v okviru razpisov na zavodu in v dnevnem tisku (veliko razpisanih delovnih mest je ponavadi v času objave že zasedenih), pač pa tudi v neposrednem stiku z delodajalci ali drugimi osebami, ki lahko dajo koristne informacije. Klubi so začeli nastajati in delovati oktobra leta 1995. Zdaj jih je v Sloveniji petnajst. Od 865 članov klubov, ki so končali program, se jih je zaposlilo 470. Dosežkov klubov za iskanje zaposlitve ni mogoče meriti samo s številom zaposlitve. Učinki so trajni, člani kluba bodo lažje poiskali delo, če ga bodo izgubili; z vključitvijo v klub člani vzdržujejo tudi svojo moralno in ohranjajo delovne navade.

Velika strukturna neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile je zavod zmanjševal z ukrepi aktivne politike zaposlovanja, ki sta jo pripravila zavod in mi-

nistrstvo za delo, družino in socialne zadeve, sprejela pa jo je vlada. Po programu naj bi bilo te posebne pomoči deležnih okoli 48.000 trajno presežnih delavcev in brezposelnih. V resnici je bilo vanj vključenih nekaj manj kot 42.500 oseb, predvsem zato, ker so podjetja začela izvajati programe šele proti koncu lanskega leta, pa tudi zaradi prevelike togosti financiranja različnih funkcionalnih oblik izobraževanja. Na zavodu ocenjujejo, da so bili programi usposabljanja in izobraževanja uspešni, saj se je v šestih mesecih po končanem usposabljanju zaposlilo od 50 do 80 odstotkov v te programe vključenih brezposelnih.

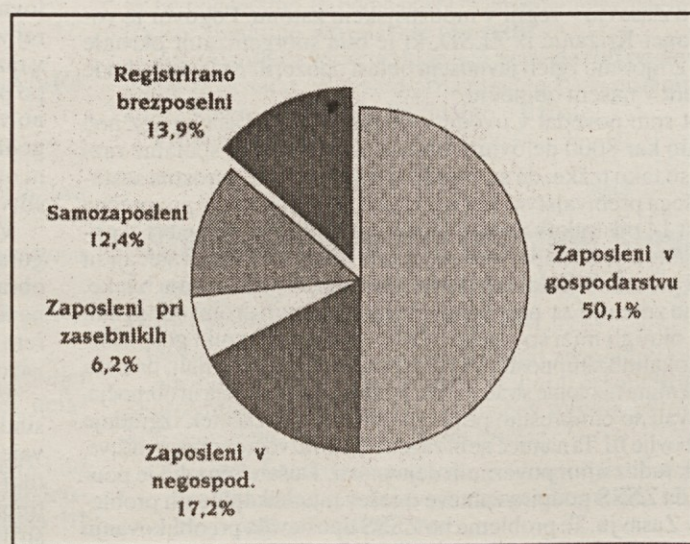
Z javnim razpisom je zavod že leta 1994 povabil k sodelovanju različne izvajalce za pospeševanje uvajanja novih programov usposabljanja in priprav na zaposlitev za tiste osebe, ki zaradi posebnih okoliščin težko najdejo ustrezno delo. Vsakega od teh programov najprej preizkusijo, preden ga uvedejo kot redno obliko usposabljanja za delo. Predlani in lani je zavod izvajal 52 eksperimentalnih programov, pri katerih je sodelovalo 42 različnih izvajalcev. Sedemindvajset programov je že prešlo poizkusno fazo in so vključeni v redno delo zavoda. Pomembni so tudi programi prenove za ohranitev zdravih jeder, v katere je vlada vključila 11 večjih podjetij s 15.942 delovnimi mesti, od katerih je bilo ogroženih kar 12.148 ali 76 odstotkov. V prvi fazi projekta je bilo ohranjenih 9990 delovnih mest ali 62 odstotkov, vendar to število zanj še ni dokončno, saj usoda dveh podjetij s skupaj 3.000 zaposlenimi še ni znana. Na zaposlo-

vanju, da bo treba doreči postopek in merila za vključevanje novih podjetij, doreči sistem spremljanja uresničevanja programa in še bolj usposobiti strokovne sodelavce, ki v projektu sodelujejo, ter jasneje opredeliti pristojnosti in odgovornost posameznih vključenih ministrstev, vlogo in pristojnosti projektne enote v posameznem podjetju.

Nemogoče je v kratkem zapisu naštet vse dejavnosti zavoda za zaposlovanje. Omembno pa gotovo zasluži njihovo svetovalno delo z učenci in dijaki. Zavod je lani testiral prek 53.000 učencev osmega razreda osnovne šole o njihovih namerah in poklicnih interesih, individualnega svetovanja pa je bilo na njihovo željo deležno skoraj 11.000 učencev in prek 3000 srednješolcev. Delavci zavoda so imeli lani 1271 predavaj za učence in 556 predavaj za starše o poklicnem odločanju in razmerah na trgu delovne sile. Svetovanj za kariero je bilo denimo deležnih tudi 2633 brezposelnih, pred njihovo vključitvijo v programe usposabljanja in izobraževanja. Obsežno delo je zavod opravil tudi pri zagotavljanju republiških štipendij in štipendij za nadarjene. Republiške štipendije je prejelo 46.210 dijakov in študentov, polovica šolajoče se mladine, štipendije za nadarjene pa 8732 dijakov in študentov, skoraj 1300 več kot v letu 1995.

Zavodov delovni program je lani izpeljalo 795 sodelavcev, kar je za petino manj od sprejetih normativov. Njihove delovne obveznosti so torej nadpovprečno velike, in po mnenju vodstva zavoda tako ne bo moglo iti več dolgo.

Lučka Bihelj

Struktura aktivnega prebivalstva v letu 1996

Peterka in nordijska reprezentanca na obisku v Gorenju

PODPISANA POGODBA O GENERALNEM POKROVITELJSTVU

“Želimo, da bi takšni obiski v Gorenju postali tradicija,” je minulo sredo najboljšim slovenskim smučarskim skakalcem, tekačem in kombinatorcem dejal Borut Meh, namestnik generalnega direktorja za ekonomiko Gorenja Gospodinjki aparati, po podpisu pogodbe o pokroviteljstvu Gorenja nad slovensko smučarsko nordijsko reprezentanco.

Še preden sta z direktorjem slovenske nordijske reprezentance Ljubom Jasničem podpisala pogodbo, so si gostje skupaj z direktorji programov ogledali proizvodnjo. Zaposlenim za tekočimi trakovi so skakalci in tekači razdelili veliko fotografij s svojimi podpisi. Ker Gorenje izvozi kar 95 odstotkov vseh izdelkov, je še kako pomembno, da si v tujini utrjuje ime tudi z uspehi vrhunskih športnikov. Lani je dobro ime Gorenja v svet

še posebno dobro ponesel najboljši skakalec na svetu Primož Peterka.

Borut Meh je po podpisu pogodbe še povedal, da so v času, kar je Gorenje prevzelo pokroviteljstvo, s smučarji, trenerji in vodstvom postali prijatelji in sodelavci, sicer pa se morajo oboji soočiti z najhujšo svetovno konkurenco. Zato znajo tako v smučarski organizaciji kot v Gorenju ceniti, kaj pomeni biti in ostati v vrhu.

V imenu smučarskih skakalcev, tekačev in kombinatorcev se je Gorenju zahvalil trener Jelko Gros in obljubil, da bodo skušali opravičiti zaupanje pokrovitelja, ter Gorenju poklonil par skakalnih smuč, ki je bil mnogokrat na zmagovalnih stopničkah. Gorenje je ob tej priložnosti športnikom in vodstvu reprezentance izročilo praktična darila.

Ljubo Jasnič in Borut Meh podpisujeta pogodbo o generalnem pokroviteljstvu

Skakalci med ogledom proizvodnje

“TO BO ROKOMET – LAŠKI ROKOMET”

Pred letom dni so na osnovni šoli Primoža Trubarja v Laškem ustanovili rokometno šolo, v katero so vključili 25 učencev četrtega in tudi tretjega razreda. Pred počitnicami so mladi rokometarji, ki jih vodi priznani slovenski rokometni trener Adi Hudar in iz Velenja, staršem, učiteljem in drugim prikazali, kaj so se naučili v letu dni skrbnega treniranja.

Nadobudneži so starše prepričali, da so na dobri poti. Podobno šolo je Adi Hudar začel pred desetimi leti z učenkami v Žalcu in prav ta “ekipa” je letos državno prvenstvo končala na odličnem četrtem mestu. Starši so na pogovoru s trenerjem, vodjem rokometne šole Stanetom Kužnikom in drugimi zvedeli, da za njihove otroke ne bo pravih počitnic. Enajst mladih rokometarjev bo odšlo tudi v rokometno šolo v Izolo, za vse pa so pripravili “programček” dela, da ne bodo pozabili na rokomet in šolo med počitnicami.

Mladi rokometarji bodo vodili nekakšen dnevnik in vanj zapisovali vse, kar bodo počeli

med počitnicami. V navodilih imajo zapisano, da pride v poštev tek, vaje tehnike z žogo, branje knjig, delo na polju in še kaj.

Kako marljivo bodo izpolnjevali naloge, bo pokazala jesen. Že tedaj se bo prvi skupini rokometarjev pridružila druga. In tako

naprej... da bo zaživel rokomet - laški rokomet. “To bo rokomet - laški rokomet” je namreč njihov pozdrav!

Na tej poti jim bo pomagalo tudi velenjsko Gorenje, ki jim je poklonilo žoge in majice.

Hinko Jerčič

Mladi rokometarji rokometne šole v Laškem s svojima “voditeljema” - Stanetom Kužnikom, ki skrbi za organizacijo, in Adijem Hudarinom, ki jih vodi strokovno.

Množičnost na teku in pohodu

Ob krajevnem prazniku in dnevu državnosti so v krajevni skupnosti Podkraj-Kavče pri Velenju pripravili celotedenski program športnih in drugih prireditev, ki so privabile veliko domačinov.

Začelo se je z obnovitvijo balinišča v Kavčah, kjer so se pomerile ekipe petih zaselkov te hribovite krajevne skupnosti. Že naslednji dan je bilo živahno v Roperčah, kjer so se domačini izkazali v košnji in nošnji vode. Gledalcev se je kar trlo.

Na predvečer praznika so se domačini zbrali pri cerkvi sv. Jakoba, kjer so mladi izvedli kratek kulturni program in zakurili kres. Praznični dan je potekel v znamenju malega nogometa, v katerem je zmaga ekipe iz Prihove.

V petek popoldne so prišli na svoj račun ljubitelji teka. Najprej se je na kratek tek skozi gozd podalo kar deset predšolskih otrok. Med desetimi družinskimi štafetami so zmagali Kotnikovi pred Repnikovi in Hojanovimi. Zaradi zmag med posamezniki pe je v tehik slavila ekipa Prihove.

Zadnji dan praznovanja je bil pohod po mejah krajevne skupnosti, udeležilo se ga je kar 80 pohodnikov.

Na sklepnih prireditvah pri domu krajevne skupnosti so podelili priznanja najuspešnejšim posameznikom in ekipam. Zahvalili so se tudi vsem organizatorjem in sponzorjem. V tekmovalnem delu so se ekipe razvrstile takole: 1. Prihova, 2. Zabrdo, 3. Spodnje Kavče, 4. Zgornje Kavče.

H. J.

V teku je tekmovalo tudi deset predšolskih otrok.

Vabilo rekreativcem! Organizatorje rekreacije v podjetjih vabimo k sodelovanju v naši vsakotredenski rubriki ŠPORT IN REKREACIJA. Z veseljem bomo objavili vaše razpise tekmovanj in prireditev pa tudi poročila o njih, opremljena s fotografijami. Prispevke bomo honorirali.

KAM, KAJ, KJE...

Vaška olimpiada

Tekmovanja v domačih opravilih niso le turistični in športni dogodek, ampak so pomembna tudi za ohranjanje naše kulturne dediščine. Pred petnajstimi leti so se v Škalah pri Velenju odločili organizirati takšne igre. Košnja trave, grabljenje in spravilo trave, predenje volne, prevažanje vode, spravlanje hloda in vlečenje vrvi so glavne značilnosti športne prireditve, ki jo organizira Športno društvo Škale - Hrastovec, sicer član Športne unije Slovenije. V soboto, 5. julija, bo kraj dogajanja travnik pri bivšem gasilskem domu. Začetek bo ob 14. uri. Če si želite prireditve samo ogledati, se preprosto pripeljite v Škale, če pa ste si zaželeli sodelovati v katerem izmed tekmovanj, se lahko obrnete na Hermana Arliča, telefon 063/893-570.

Poletje KO-NO-RO

Mladini, ki si želi športa in zabave tudi v mrtvilu poletnih dni, so pri podjetju Mopa, namenili športnorekreativna tekmovanja v košarki (ulična), nogometu (v ogradi) in rolanju, zraven pa bo še veliko glasbenega in drugačnega programa. Razgibane športne dni bodo otroci tako lahko preživljali v devetih slovenskih krajih, kjer se bo ustavil športni cirkus: Maribor (5. 7.), Murska Sobota (12. 7.), Velenje (19. 7.), Celje (26. 7.), Terme Čatež (2. 8.), Ljubljana (9. 8.), Kranj (16. 8.), Postojna (30. 8.) in Koper (6. 9.). Najboljše na vsaki od prireditev čakajo bogate praktične nagrade, ki bodo še bogatejše na zaključni prireditvi v Kopru (7. septembra), kamor se bodo uvrstili finalisti posameznih tekmovanj. Prijavnine znašajo 5000 tolarjev (za košarkarsko ekipo, ki šteje štiri člane), 8000 tolarjev (za sedem nogometarjev v posamezni ekipi) in 200 tolarjev za posameznega udeleženca tekmovanj v rolanju. Prva prireditev bo že v soboto, 5. julija, v Mariboru, pri dvorani Tabor, trajala pa bo od 10. do 22. ure.

Prijave zbirajo na info centru Mopa, v športni hiši Kastner & Ohler, na Industrijski 5 v Mariboru. Za dodatne informacije je 24 ur na voljo telefon 062/26-513.

Športne igre zdravega diha

Redno vključevanje v šport je tudi za mlade astmatike najbolj zdrav

način izboljševanja zdravstvenega stanja. V Mladinskem klimatskem zdravilišču Rakitna bodo otroke, ki boleajo za astmo, in njihove družine s športnimi igrami spodbujali k zdravemu načinu življenja, od petka, 4. do nedelje, 6. julija. Igre bodo organizirali v sodelovanju s Pediatrično kliniko, Društvom pljučnih bolnikov in Fakulteto za šport. Za dodatne informacije nam je na voljo dr. Anton Mravljak, telefon 061/650-100.

Z Olimpijsko kartico v kraljestvo kralja Matjaža

Številne gorske doline v okolici Črne se dvigajo pod mogočne gorske vrhove. Gozdovi z nepregledno mrežo gozdnih cest in kolovozov ponudijo skoraj neomejene možnosti za gorsko kolesarjenje in skoraj vse te poti se kot nalašč v krogu spuščajo do najnižje točke, hotela klub Krnes v Črni na Koroškem - ki je cilj imetnikov Olimpijske kartice v soboto, 5. julija. Športne aktivnosti bomo začeli ob 10. uri. Le za 500 tolarjev bomo preizkušali automobile, igrali košarko, badminton, se rolali, učili varne vožnje z avtom (s pomočjo znanega Braneta Kuzmiča), se za tri ure odpeljali z gorskimi kolesi do Najevske lipe in nazaj, na koncu pa še z vlakcem obiskali kralja Matjaža v notranjosti Pece. Dodatne podatke o prireditvi dobimo po telefonu 0602/38-555 ali pa kar na Olimpijskem komiteju Slovenije - odboru športa za vse, telefon 061/315-170.

Razglednik v osrčju Trente

Bolj izkušeni in utrjeni pohodniki se lahko v soboto, 12. julija, odpravijo skupaj z izletniškim odsekom PD Ljubljana Matica na 2108 metrov visoko Goličico. Odhod bo ob pol šestih uri zjutraj izpred društvene pisarne na Miklošičevi ulici v Ljubljani. Do izhodiščne točke, ki bo pri cestarski bajti v Trenti, se bodo pohodniki odpravili z osebnimi avtomobili prek Vršiča. Zahtevne hoje bo za sedem ur. Poleg planinske opreme naj imajo pohodniki s seboj tudi hrano in pijačo. Prijavnina je 1200 tolarjev.

Šola varne hoje

Mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije organizira v Bavšici pri Bovu tečaj gorništv. Tečaj vključuje spoznavanje trentarskih brezpotij, bivakiranje in plezanje v plezalnem vrtcu, predavanja o pripravi na turo in varnosti v gorah ter različne aktivnosti v vodi. Edini pogoj je dobra telesna pripravljenost, hoje bo za deset ur dnevno, z velikimi višinskimi razlikami. Prva izmena bo med 11. in 19. julijem, druga pa konec avgusta. Prijave zbirajo na PZS, Dvorčakova 9, Ljubljana ali po telefonu 061/315-493.

“Franja” bo 13. julija ob 8. uri v Tacnu

Le še malo nas loči od največje in najmnogičnejše kolesarske prireditve pri nas, Maratona Franja, na katero se je letos bolj ali manj pripravilo kar 1500 kolesarjev. Nekateri si žele progo le prevoziti, drugi pa bodo poskušali izboljšati svoj lanski rezultat. V teh zadnjih dneh pred dirko lahko telesno pripravljenost izboljšamo le še s počitkom. Vsakdo naj preveri kolo in opremo, da vas med vožnjo ne bosta pustila na cedilu (organizator bo sicer poskrbel za tehnično podporo udeležencem). Med kolesarjenjem ne trošite dragocenih moči po nepotrebnem in upoštevajte navodila organizatorjev. Srečno vožnjo!

Žiga Černi

ZLATARNA CELJE ŠE VEDNO V PRIČAKOVANJU ČUDEŽA

Čprav se je nadzorni svet že pred več kot tednom dni odločil, da sodišču predlaga uvedbo stečajnega postopka za Zlatarno Celje, tega še ni storil, uprava družbe pa je medtem nadaljevala pogovore s skrivnostnim nemškim partnerjem.

Vseh podatkov o tem, kakšno usodo so namenili Zlatarni, ne želijo razkriti niti na ministrstvu za gospodarske dejavnosti, od koder je predsednica nadzornega sveta Branka Kostič, niti uprava Zlatarne z Borisom Maroltom na čelu.

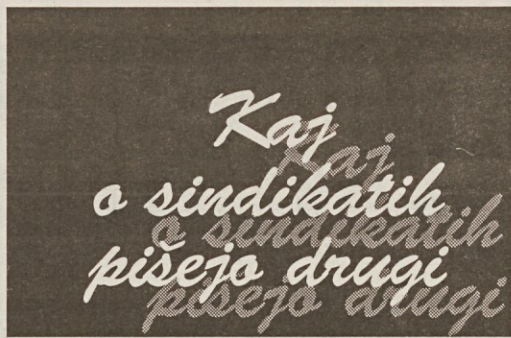
Ali bo skrivnostni partner Zlatarne svoje obljube tudi izpolnil, ali pa bodo državne ustanove Zlatarno "rešile" s pomočjo stečaja, naj bi bilo znano še ta teden.

Brane Piano, Delo, 2. 7. 1997

Revizijsko poročilo za Alples Pohištvu TRŠAN IN JANŽEKVIČ STA SI IZPLAČEVALA CELO DODATEK ZA USPEŠNOST

Revizorji odkrili, da si je Marko Tršan izplačal 69 tisoč mark več in Darko Janžekovič 60 tisoč mark več, kot so dovoljevale pogodbe

Brane Piano, Delo, 2. 7. 1997

in revizijsko poročilo pripravila pred koncem junija, kakor je bilo naročeno.

Revizorji so ugotovili, da je Marko Tršan v letih 1995, 1996 in 1997 dobil 69.016,45 mark več kot so dovoljevale pogodbe, in sicer kot dodatek na delovno dobo 7165 mark, kot dodatek na uspešnost 25.074 mark in kot plačila za življenjsko zavarovanje 36.777,45 mark.

Darko Janžekovič pa je v letih 1995, 1996 in 1997 dobil 60.689,70 mark več, kot so dovoljevale pogodbe, in sicer kot dodatek na uspešnost 23.880 mark in kot plačila za življenjsko zavarovanje 36.809,70 mark.

Glede življenjskega zavarovanja so revizorji že pridobili pravno mnenje, po katerem je bil Marko Tršan glede na pogodbo o delu upravičen le do zavarovanja za primer smrti in invalidnosti. Ni pa bil upravičen do življenjskega zavarovanja, po katerem je Tršan osebno ali tretja oseba (njegova žena, ki ni bila zaposlena v Alplesu) upravičenec za primer doživetja, prav tako pa ni upravičen do zavarovanja za poškodbo s pravico dnevne odškodnine.

Revizorji so ob koncu še predlagali, da bi bilo treba pravno mnenje pridobiti tudi glede drugih izplačil, ki niso v skladu z delovnimi pogodbami, ter glede morebitnih odpravnin. Verjetno bodo to napravili, saj stečajni upravitelj pravi, da je že dobil zahteve po izplačilu odpravnin. Zelo zanimivo bo seveda pravno tolmačenje, če direktorju, ki nakopiči izgubo in spravi podjetje v stečaj, pripada dodatek na uspešnost?!

M. V., Glas, 1. 7. 1997

BODO DELAVCI ODŠLI GOLI IN BOSI?

Nihče ne ve, kakšna bo usoda triindvajsetih delavcev Ekoterma, kjer delavci že tri mesece niso dobili osebnih dohodkov. Ker naj bi v podjetju tudi sicer šlo za večje kršitve in oškodovanje družbenega premoženja, so o zadevi razpravljali na seji občinskega sveta, kamor so povabili tudi v. d. direktorja Vatrostalne in vseh treh hčerinskih podjetij Edija Cenčka.

Dnevnik, 1. 7. 1997

BO JEDRO PODJETJA LE OSTALO?

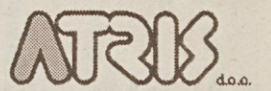
Nova Vozila so od prejšnjega petka v stečaju, 240 zaposlenih pa je ostalo brez dela. Okrožno sodišče v Novi Gorici je za stečajnega upravitelja imenovalo Milana Torkarja.

Skupščina družbe Nova Vozila je že 2. junija sklenila sodišču predlagati uvedbo stečajnega postopka. Ker je po sisternah in prikolicah veliko povpraševanje, je tovarniški sindikat kovinskih delavcev predlagal, da s proizvodnjo nadaljujejo. Naročil imajo dovolj, ponovno pa se odpirata hrvaški in bosansko-hercegovski trg. Družba Nova Vozila se je že dalj časa ukvarjala z likvidnostnimi težavami.

Agonija šempetrskih Vozil se je pričela pred več kot petimi leti. Od 1600 zaposlenih jih je po reorganizaciji podjetja in stečaju štirih družb ostalo le še 240. Proizvodnja osi, rezervnih delov, prikolic in polprikolic je pred stečajem zaposlovala le 130 delavcev, ostali so bili v upravi ali v rezijskih službah.

Primorske novice, 1. 7. 1997

TURISTIČNA AGENCIJA

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- KRANJSKA GORA: tri- štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 42 DEM dnevno
POKLJUKA: dve- in štiriposteljni apartmaji, garsonjera in enosobno stanovanje, 68 oziroma 93 DEM dnevno
MOJSTRANA: avtocamp, možen najem prikolice - 35 DEM na dan

IZREDNO UGODNO - POREŠKA RIVIERA

Hotel Rubin - visoka B kategorija - dvo-posteljne sobe - 7 dni polpenzion - 329 DEM - cena velja do 19. julija

B. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.

C. SEJMI

FRANKFURT: Avtosalon - od 11.-21. septembra (osebna vozila)
PARIZ: Premiere vision - od 3.-7. oktobra (tekstilni sejmi)
PARIZ: Equip auto '97 - od 15.-20. oktobra (avtodeli, bencinski servisi)

D. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

PEKING - 12 dni, 3.450 DEM, ZAKLADNJAJSKE - 10 dni 2.800 DEM, NEWYORK - 6 dni 1150 USD

E. VELIKA POTOVANJA

Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

F. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

G. ATRISOV KLUB

Poletje 1997
Akcija 7=6, 14=12 dni. Hoteli LUNA, NEPTUN, PICAL, DIAMANT, KRISTAL, RUBIN, FORTUNA od 1. junija do 12. julija. Organizator VEDUTA Poreč - polpenzioni od 42 DEM dalje.

H. POLETJE - DOPUSTI 97

Pokličite nas in poslali vam bomo katalog Poletje 97. Sindikalne zaupnike, ki bodo organizirali dopuste za večje število sodelavcev vabimo, da za ponudbo pokličete ATRIS.

Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi atrisovo ponudbo v celoti.
ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Delavska enotnost št. 24 table with columns: VAROVALNI ZID, GLAVNO MESTO JAPONSKE, POTOVANJE Z DVIGNJENIM PALCEM, BARJI, Logične ugankogobeljine, RUSKI SKLADATELJI (Igor), NAMESTITEV OVOJA, SEVERNI JELEN, VOJAŠKO POVELISTVO, KOVAŠKA OBRT, DEJANJE, TRDITEV, KRAJLIJEC, AERODROM, ERBU, PASJA PASMA, SMIČARSKA ZVEZA, SVETLOBNI DELEC, SMRDOKAVRA, POKRAJINA POD NANOSOM, OTOK V PRESPAJSKEM JEZERU, SVETIŠČE, TEMPELJ, SOSEDEJE BRITANCEV, SLADKA ŽGANA PLJAČA, FRANCOSKI PISATELJ (Boris), OKRASNA VZPENJAVKA, PREBIVALEC BAL-KANSKE DRŽAVE, LITERARNI ZGODOVINAR (Lino), EMIL ČAKAROV, NAJVEČJI DALMATINSKI OTOK, Uganškarski izziv, SLOVENSKA PESNICA (Majda)

UGANKAR logo and 'IZHAJA VSAK PETEK! BOGATE NAGRADE!' text

CERTUS JE ENO REDKIH PODJETIJ V MARIBORU, KI PONOVO ZAPOSLUJE DELAVCE

Pogovor z
Jožetom
Gaubejem in
Jožetom
Mesarcem iz
mariborskega
Certusa

Krizo, ki je v prvi polovici devetdesetih let močno prizadela vse slovensko, še zlasti pa mariborsko gospodarstvo, so na svoji koži močno občutili tudi delavci mariborskega avtobusnega podjetja Certus. Vendar pa za razliko od številnih mariborskih podjetij, ki jih je kriza uničila, v Certusu niso klonili pred težavami, temveč so jih z umnim vodenjem, korektnim sodelovanjem med vodstvom in delavci ter prizadevnim delom vseh zaposlenih premagali. O tem, kako so delavci v tem največjem avtobusnem podjetju na Štajerskem preživeli tranzicijske čase in v kakšnih razmerah delajo sedaj, smo se pogovarjali z dvema sindikalnima funkcionarjema iz Certusa: Jožetom Gaubejem in Jožetom Mesarcem. Prvi je tudi predsednik Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije, drugi pa predsednik omenjenega sindikata v podjetju.

Neugodni pogoji gospodarjenja

"V osemdesetih letih so bili v Mariboru v eni delovni organizaciji združeni gostinstvo-turistični delavci in delavci avtobusnega prometa. Konec osemdesetih let se je ta delovna organizacija razdelila. Nastali sta dve samostojni podjetji: turistično gostinstvo podjetje Pohorje in podjetje za avtobusni promet Certus.

"Ko smo začeli poslovati kot samostojno podjetje, nas je bilo okoli 1300," pravi Jože Gaube. "Pogoji gospodarjenja za naše podjetje niso bili in še vedno niso rožnati, saj naprimer Certus ne more samostojno oblikovati niti cen prevozov v mestnem avtobusnem prometu. Za povišanje cene avtobusnih vozovnic namreč naše podjetje potrebuje soglasje mestne občine. Dejansko so - tudi zaradi težkih socialnih razmer v Mariboru - stroški vedno naraščali hitreje kot cene vozovnic, zato je podjetju vedno primanjkovalo sredstev za obnovo voznega parka in razvoj."

Delavskih avtobusov ni več

Certus so močno prizadela tudi težave oziroma stečaji številnih podjetij v Podravju: Marlesa, Elektrokovine, Metalne TIO, Cevovoda, Tama in številnih drugih. "Včasih so domala vse večje tovarne imele za svoje delavce organiziran avtobusni prevoz na delo in z dela. Vsako jutro je več kot sto naših avtobusov vozilo delavce v mariborske tovarne. Z naraščanjem gospodarskih težav in stečajev v mariborskem gospodarstvu se je tudi število tako imenovanih delavskih avtobusov začelo zelo zmanjševati. Danes morajo v domala vseh podjetjih delavci sami skrbeti za prevoz na delo in z dela. Delavskih avtobusov ni več. Naše podjetje je tako v nekaj letih izgubilo pomemben vir prihodkov," pojasnjuje Gaube.

Ob naraščajočih težavah pa v Certusu niso stali križem rok, pač pa so se s problemi spopadli. "Podjetje je racionaliziralo svoje poslovanje, prisiljeno pa je bilo tudi zmanjšati število zaposlenih. Vendar pa je Certus število zaposlenih zmanjšal samo z mehkiimi metodami oziroma z naravno fluktuacijo," pojasnjuje

Gaube. "Število zaposlenih se je v nekaj letih zmanjšalo za 500. Trenutno je v podjetju zaposlenih nekaj čez 800 delavcev."

Mesto bo za Certus kupilo 20 avtobusov

Zaradi omenjenih težav, ki so tesno povezane s socialnimi razmerami v mestu, v Certusu niso mogli sproti obnavljati voznega parka. Tako imajo sedaj 275 avtobusov, njihova povprečna starost pa je od 12 do 14 let.

"V zadnjem času nam je na pomoč priskočilo mesto Maribor, s katerim je Certus podpisal koncesijsko pogodbo. Po tej pogodbi bo mestna občina podjetju kupila 20 avtobusov za mestni promet," pojasnjuje Gaube. "Pred podpisom koncesijske pogodbe je delegacija sindikata delavcev prometa in zvez iz našega podjetja obiskala župana in mu pojasnila naše težave. Obljubil nam je pomoč, kar se že uresničuje."

Kakor kaže, so v Certusu najhujše težave vendarle že premagali, hkrati pa so se uspešno prilagodili poslovanju v novih razmerah tržnega gospodarstva. "Leta 1995 je začelo naše podjetje ponovno zaposlovati. Nekaj novih delavcev je zaposlilo tudi lani in letos. Vse torej kaže, da je Certus začel ponovno širiti obseg dejavnosti," pravi Jože Gaube. "Upam, da so najhujši časi že za nami."

Zapletene plačilne liste

Kako pa je z uresničevanjem delavskih pravic v Certusu? "S pomočjo območne organizacije ZSSS za Podravje ravnokar preverjamo, ali so plače dejansko po kolektivni pogodbi ali ne," pravi Gaube. "Problem je v tem, da so plačilni listi tako zapleteno napisani, da si delavci marsikdaj ne znajo sami izračunati, ali so plačani po kolektivni pogodbi ali ne. Zato smo sindikalisti že zahtevali, naj se izplačilni listi poenostavijo, plače vseh zaposlenih pa preračunavamo. Kakor kaže, pa bistvenih odstopanj od kolektivne pogodbe ni."

"Lani smo tudi regres za letni dopust dobili po kolektivni pogodbi oziroma po socialnem sporazumu," pravi Jože Mesarec. "Prvi obrok smo dobili v juniju, drugega pa v septembru, ko ima podjetje na začetku šolskega leta več prilivov. Tudi letos

bomo dobili regres v isti višini in v dveh obrokih - enako kakor lani."

Za prevoz na delo so delavci Certusa prejeli povračilo po pravilniku podjetja, ki je za delavce bolj ugoden kot panožna kolektivna pogodba. "Zaradi pomanjkanja likvidnih sredstev je pred časom uprava sama sklenila, da bo začela v zvezi s tem upoštevati panožno kolektivno pogodbo, ne da bi pred tem obvestila sindikat o zmanjšanju delavskih pravic. To je med delavci povzročilo kar nekaj hude krvi," pravi Gaube.

Pogajati se zares ni lahko, vendar pa smo svobodni sindikati doslej s pogajanjem dosegli za delavce veliko več, kot bi sicer. Po bolj radikalnih sredstvih sindikalnega boja za delavske pravice lahko sindikat seže šele takrat, ko so zares izčrpane vse možnosti, da bi rešili probleme s pogajanjem. V Certusu pa še zdaleč ni tako, saj vodstvo podjetja korektno sodeluje s sindikati. Pretirani radikalizem se lahko zato kot bumerang obrne proti delavcem, saj smo si delavci v minulih letih s pogajanjem uspeli izboriti celo določene večje pravice, kot nam jih daje kolektivna pogodba.

Povprečna plača Certusovega voznika z desetletnimi delovnimi izkušnjami je okoli 140.000 tolarjev bruto. V to so vštete tudi čakalne ure, nadure in drugi dodatki. Za tako naporen poklic, kakor je šoferjski, to zares ni veliko. Treba pa je reči, da so plače redne, kar dandanes tudi veliko pomeni.

"Sicer pa delamo delavci Certusa v dokaj težkih pogojih. Med nekaj več kot 800 zaposlenimi je približno polovica šoferjev, ki so pri svojem delu izpostavljeni vročini, mrazu, hrupu. Poleg tega pa morajo številni šoferji na vmesnih postajah velikokrat čakati na dokončanje delovnih nalog. Čakalne ure so znatno manj plačane kot redne ure (problem izvira iz težav, ki jih imajo avtobusna podjetja pri medsebojnem usklajevanju voznih redov). Zato je šofer mnogokrat odsoten veliko več kot 8 ur, plača pa ni temu primerna. Šoferji so velikokrat prisiljeni delati tudi nadure. Upamo, da bomo v pogajanjih o novi panožni kolektivni pogodbi lahko rešili tudi te probleme in šoferjem zagotovili boljše pogoje dela in boljše plačilo za opravljeno delo," pravi Jože Mesarec.

Delavci Certusa imajo organizirano tudi toplo prehrano med delom. Tisti ki so na terenu, pa dobijo regres za prehrano med

delom v višini, ki ga določa kolektivna pogodba.

Solidarnost med delavci

Ali sindikat delavcev prometa in zvez v Certusu omogoča delavcem še kakšne posebne ugodnosti? "Z eno od potovalnih agencij smo sklenili pogodbo, ki našim delavcem omogoča

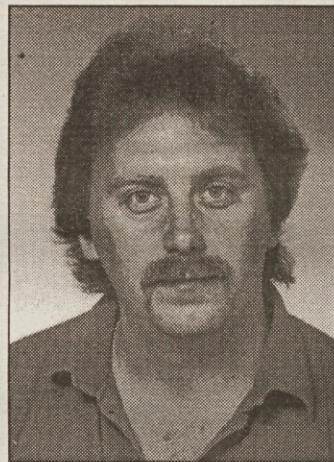

Jože Gaube: Tisti ki trdijo, da je v Certusu vse narobe, nimajo prav

vštete tudi čakalne ure, nadure in drugi dodatki. Za tako naporen poklic, kakor je šoferjski, to zares ni veliko," dodaja Jože Mesarec. "Treba pa je reči, da so plače redne, kar dandanes tudi veliko pomeni."

Probleme je treba reševati, ne napihovati

Iz Certusa je bilo mogoče v zadnjem času slišati tudi bolj kritične glasove. Za kaj gre? "Res je. V našem podjetju je okoli 550 članov ZSSS in okoli 140 članov KNSS. Vodstvo sindikata KNSS je pred nedavnim za sredino junija napovedalo opozorilno stavko, kasneje pa so stavko zamrzili do začetka septembra, saj smo večino problemov, na katere so opozarjali, že prej rešili v konstruktivnih pogajanjih z vodstvom podjetja," pravi Gaube. "Pred kratkim je podjetje obiskal tudi predsednik KNSS France Tomšič. Ob tej priliki so predstavniki KNSS o razmerah v našem podjetju dali nekaj izjav tudi za časnike in radio ter televizijo. Razmere so

Jože Mesarec: V našem sindikatu si prizadevamo, da bi zastopali interese vseh delavcev, ne le ožje skupine

prikazovali tako, kakor da je v Certusu vse narobe, kar preprosto ni res. Gre za napačne interpretacije, ki vse tiste, ki smo "zrasli" v Certusu, bolijo. V Certusu imamo tako kot v številnih drugih podjetjih določene probleme, vendar jih s korektnimi pogajanjem med vodstvom podjetja in sindikati sproti rešujemo."

Tako Gaube. Jože Mesarec pa dodaja, da si v ZSSS prizadevajo vsa odprta vprašanja rešiti s pogajanjem. "Pogajati se zares ni lahko, vendar pa smo svobodni sindikati doslej s pogajanjem dosegli za delavce veliko več, kot bi sicer. Po bolj radikalnih sredstvih sindikalnega boja za delavske pravice lahko sindikat seže šele takrat, ko so zares izčrpane vse možnosti, da bi rešili probleme s pogajanjem. V Certusu pa še zdaleč ni tako, saj vodstvo podjetja korektno sodeluje s sindikati. Pretirani radikalizem se lahko zato kot bumerang obrne proti delavcem, saj smo si delavci v minulih letih s pogajanjem uspeli izboriti celo določene večje pravice, kot nam jih daje

kolektivna pogodba (denimo pri odškodninski odgovornosti voznikov za škodo, povzročeno iz malomarnosti). Če se ne bi bili pripravljeno pogajati in iskati kompromisnih rešitev, lahko omenjene pravice tudi izgubimo," opozarja Jože Mesarec. "Na pogajanjih z delodajalcem si nenehno prizadevamo najti takšne rešitve, da bi v Certusu delavci ohranili in na novo pridobili čim več pravic in da bi hkrati ohranili čim več delovnih mest."

Svet delavcev že deluje

Nad uresničevanjem delavskih pravic pa v Certusu ne bedijo samo sindikalisti, temveč tudi svet delavcev. "Letos smo oblikovali 13-članski svet delavcev. Predsednik sveta delavcev ni član nobenega sindikata. Sicer pa je devet članov sveta delavcev iz vrst ZSSS, trije pa so člani KNSS. Čeprav je svet delavcev še v povojih, že kar uspešno dela. V našem sindikatu nameravamo v naslednjem obdobju posvetiti vso pozornost usposabljanju članov sveta delavcev," pravi Jože Mesarec in Jože Gaube.

Delavci so večinski lastniki

V minulih letih so kakor v domala vseh slovenskih podjetjih tudi v Certusu porabili veliko časa in energije za lastninsko preoblikovanje. "Proces lastninjenja je končan. Certus je danes delniška družba, delavci pa smo večinski lastniki," pravi Jože Gaube.

"Delavci smo v svoje podjetje vložili certifikate. Pri lastninjenju podjetja pa niso upoštevali vrednosti premalo izplačanih plač, ker vrednost podjetja ni bila dovolj velika. Sedaj se pogajamo o tem, v kakšni obliki bo podjetje delavcem to poplačalo. Če bi vsi delavci podjetje tožili za poplačilo premalo izplačanih plač, bi lahko to ogrozilo njegovo poslovanje. Morda bi lahko delavci svoje terjatve spremenili v lastniške deleže. Skratka, o tem se še vedno pogajamo, saj je interes delavcev, da ohranimo čim več delovnih mest," pojasnjuje Mesarec.

Kako pa sindikalisti v Certusu ob rednem delu zmorejo uresničevati vse svoje naloge? "Izvršni odbor šteje 20 članov. Kadar je le mogoče, si delo razdelimo," pravi Jože Mesarec. "Kljub vsemu pa še vedno ostane preveč dela za posamezne sindikalne zaupnike, saj vsi člani niso enako zavzeti za sindikalno delo. Ob tem bi omenil še to, da se marsikateremu članu zdijo članarina v našem sindikatu, ki znaša mesečno 1 odstotek od bruto plače (zaradi oblikovanja stavkovnega sklada), malce preveška. Zato se moramo pri delu še toliko bolj potruditi."

"Na sestanke izvršnega odbora sindikata večkrat vabimo tudi vodilne iz podjetja, ki nam lahko dajo informacije iz prve roke in ki odgovarjajo na naša vprašanja. Kadar povabimo koga iz vodstvene ekipe, se našega sestanka vedno udeleži. Z vodstvom podjetja, ki ga vodi Mirko Majhenič, sodelujemo korektno. Zaradi tega je tudi zaradi tega podjetje uspelo prebroditi najhujša leta gospodarske krize, ki je pokopala (pre)veliko mariborskih podjetij," pravi Jože Gaube.

Kakor kaže, je Certus kljub težavam, ki ga še vedno pestijo najhujšo krizo že prebrodil. To pa je stvar, s katero se ta čas v Mariboru žal ne more pohvaliti veliko podjetij.